



„...számomra a tanítás nagyon fontos szolgálat. Meggyőződésem, hogy egyházunk jövője az iskolapadban van.»

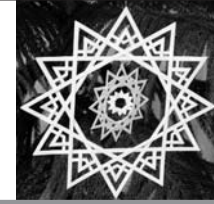
► *Interjú a Péterfy Sándor-díjas Rajnai Károlyval – 5. oldal*

„Egész Európában mindössze három kormány fordít figyelmet arra, hogy a szektákat illető és vallásügyi kérdésekben tanácsadót alkalmazzon, valamint hogy megfigyelje ezen közösségek működését.»

► *A világ, amelyben keresztényként élünk... – 6–7. oldal*

„Amit a Tízparancsolat kialakulásáról tudhatunk, az a következő: a biblikatatók többségének véleménye szerint a szöveg eredetileg független hagyományként létezett.»

► *Levélváltás a Tízparancsolatról – 11. oldal*



„Advent négy hete, a várakozás időszaka arra is alkalmas, hogy apránként ünnepi ruhába öltöztessük otthonunkat.»

► *Karácsonyi praktikák – 8. oldal*

## Határon túli egyházfők látogatása

Erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és vajdasági magyar egyházi vezetők találkoztak Solyom László köztársasági elnökkel múlt csütörtökön a Sándor-palotában. Az államfő hivatalba lépése óta először fogadott határon túli magyar püspököket.

A mintegy kétórás, zárt ajtók mögött folytatott megbeszélésen Adorjáni Dezső Zoltán, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke tájékoztatta az elnököt a romániai kisebbségi egyházak, különösen a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház életéről és szolgálatáról.

► *Folytatás a 4. oldalon*



FOTO: BODA ZSUZSA

## Veszélyes várakozás

Azokban a napokban megjelent Keresztelő János, és ezt hirdette Júdea pusztájában: „Térjetekek meg, mert elközelített a mennyek országa!” Mert ő volt az, akiről Ézsaiás így profétált: „Költő hangja szól a pusztában: Készítsetek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit!” (Mt 3,1–3)

Ha advent azt jelenti, hogy várjuk Jézus Krisztus eljövését, akkor Keresztelő Jánost igazi adventi profétának kell tekintenünk. Olyan valakinek, aki igehirdetésével vagy személyes példájával ebben az adventben is megszólíthat bennünket.

Az évek ebben az időszakában könnyen tudunk azonosulni e különös emberrel – gondolhatnánk. Ez azonban nem könnyű, mert Keresztelő János menthetetlenül a végidők profétája volt. Bűnbánatot, megtérést és ítéletet hirdetett. Olyan dolgokat, amelyekre ma nem szeretünk gondolni, vagy amelyekről jobbára szemérmesen hallgatunk. Ráadásul János egy olyan korban egy olyan országban hirdetett effajta dolgokat, amelyet mi a mai fogalmainkkal és tapasztalatainkkal szinte el sem tudunk képzelni.

Az első század Palesztinája a hihetetlen szegénység és a gazdasági-politikai elnyomás világa volt. Ezért nem csoda, hogy miközben a tanult kisebbség a politikai megalkuvás (szaduceusok), az éltszentséget kereső ultravallásosság (farizeusok), a forradalmi nacionalizmus (zélóták) és az elzárkózás (esszénusok) között mérlegelt, az egyszerű nép reménykedve özlött Keresztelő Jánoshoz, aki azt hirdette, hogy hamarosan megkezdődik az apokaliptikus küzdelem Isten és a romlott világ között. Ebben a küzdelemben pedig az emberek – természetesen – szerettek volna a győztes oldalára állni.

Az Illés-lelkű próféta meg volt győződve arról, hogy Isten pusztító haragjának hatalmas küldötte hamarosan megérkezik, s az ítélet tűzét tölti ki először a templomra, amelyet a szaduceusok pénzszóvársága szennyezett, majd a zsinagógára, ahol az írástudó farizeusok tanítottak, végül az egész, rómaiak uralta bűnös, pogány világra. János a végidők szent háborújának, a választott nép „dzsihadjának” a fővezérét várta Jézusban. Úgy gondolta, hogy Jézusnak ítéletet kell majd tartania az igazak és a gonoszok között: kegyelmet és isteni jószágot kell mutatnia az igazak iránt, és irgalmatlanul el kell pusztítania a gonoszokat.

Nem csoda, hogy János rövid idő alatt mérhetetlenül csalódott Jézusban. A helyett ugyanis, hogy Sodoma és Gomora kénkőves tűzével választotta volna el egymástól a jót és a rosszat, Jézus szerte járt, és jót tett mindazokkal, akiknek szükségük volt az isteni jószágra. Nemcsak a jókkal tett jót, hanem mindenki-vel, aki rászorult: zsidókkal és pogányokkal, elnyomott szegényekkel és gazdag elnyomókkal egyaránt. Miközben így cselekedett, Jézus tényleg Isten ítéletét valósította meg – csak éppen nem abban a formában, ahogyan Keresztelő János azt elvárta volna. Tette ezt azon egyszerű oknál fogva, hogy Isten más, mint amit mi gondolunk róla. Jézusban pedig Isten maga volt közöttünk.

Igenis, Jézus megítélte a jót és a rosszat, de nem úgy, ahogyan azt Keresztelő János vagy a „szociális feszültségektől” forrongó Palesztina lakossága elvárta, hanem úgy, ahogyan Isten jónak látta.

Pál apostol mintegy húsz évvel később mintha megérzett volna valamit mindebből, hiszen azt írta a rómaiaknak, hogy „Isten nem személyválogató” (Róm 2,11): ugyanabból a kézből jön az ítélet és az irgalom. Hogy mikor és kire éppen melyik, az nyugtalanítóan logikátlanul tűnhet a számunkra, ahogyan nyilván János számára is annak tűnt. Isten örök tervében az ítélet és az irgalom titokzatos módon megfér együtt, de e kettő az emberi értelem számára sokszor rejtélyes összekeveredhet.

A fogalomrendszerünket és a világinak elválasztó mérhetetlen különbségek ellenére Keresztelő Jánost mégis teljes joggal nevezhetjük adventi előfutárunknak, hiszen ő is elkészült, amikor azt látta, hogy Jézus nem felel meg az elvárásainak.

Hónapok teltek el a lázas júdeai prédikáció óta, János már börtönben várta az elkerülhetetlen véget. Abban, ahogyan elküldi Jézushoz a tanítványait, félreismerhetetlen a türelmetlen értetlenség és a vádoló csalódottság: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várunk?” (Mt 11,3) Hiába kereste, nem látta Isten (és saját) el-lenségeinek gyötrelmes halálát. Elkéseredetten ingathatta a fejét, hiszen „ennek nem így kellene történnie”.

Jézus Krisztus válasza nemcsak Keresztelő János, hanem mindannyiunk számára fontos, miközben – a legkülönfélébb elvárásainkkal együtt – várjuk az ő eljövését. Jézus azt válaszolja, hogy igen, ő az Eljövendő. Nem kell mást várni. Sőt a várva várt ítélet is folyamatban van, még ha nem is úgy, ahogyan szeretnénk. Mert ítéletet látunk, amikor szemtanúi lehetünk annak, hogy Isten jót tesz az emberekkel körülöttünk. S miközben mi ezt látjuk, egyesek közülünk furcsamód halát adnak mindezért, mások csalódottságukban felháborodnak. Mert Jézus Krisztusban Isten különös országa jön el közénk, még akkor is, ha ez nem arat mindig osztatlan sikert a sorainkban.

A Biblia híradása ezen a ponton elhallgat Keresztelő Jánost illetően. Csak remélhetjük, hogy ez a különös adventi próféta, rejtélyes ősrunk a Krisztusra való várásban végül megértette mindazt, amit Jézus Krisztus hozott el a számunkra. Mert még ha a várakozás sokszor tényleg örömtelibe is, mint a megérkezés pillanata, és még ha elvárásaink szinte mindig megalapozatlanoknál bizonyulnak is, Jánosnak a börtönben talán volt annyi ideje, hogy megértse a jézusi válaszüzenetet: lehet csalódni Istenben, miközben a vakok látnak, a bének járnak, a leprások megtisztultak, a siketek hallanak, halottak támadnak fel, a foglyok megszabadulnak, a hűtlenek visszatérnek, a hazugok az igazságot hirdetik, s a szegényeknek hirdetik az evangélium... Sajnos lehet csalódni Istenben, mert nála az ítélet nem feltétlenül bosszút és halált jelent, hanem gyakran szeretetet, életet és kegyelmet – de lehet érte halát adni is.

Keresztelő János igehirdetése esetleg már nem a mai magyar valóság kérdéseit feszegeti, de adventi várakozásunkban mégis súlyos üzenetet hordoz a számunkra: újra és újra fel kell ismernünk, hogy Jézusban, akire várunk, nem más, mint a könyörülő Isten jön el hozzánk. Azt hiszem, ezt felismerve a mindennapokra vonatkozó következtetéseinket már sokkal könnyebb levonnunk.

► *PECSUK OTTÓ*

## TESTVÉREINK A BAJOR EVANGÉLIKUSOK

### Újabb mérföldkő

► **„Ez a testvéregyházi kapcsolat máshoz nem hasonlítható, ez a legintenzívebb” – állapították meg a Bajor és a Magyarországi Evangélikus Egyház képviselői, amikor november 24-én a Weissenburgban tartott zsinaton – immáron harmadszor – újabb öt évre aláírták a két egyház közötti testvéregyházi kapcsolatról szóló szerződést. Hálaadás az eddigiekért és jó reménység az ezután következőkhöz – ez a lelkület jellemezte az ünnepélyes keretek között zajló találkozást, illetve az évi rendes munkakülést.**

Minden vándornak – Isten vándorló népének is – fontos a cél, de maga az út is. Az úton pedig lényeges, hogy lássuk a mérföldköveket. Másképp zajlik a végő haza felé tartó nagy utazás, ha nem folyik össze minden, hanem útközben vannak igazodási pontok, megállók. Ilyen megállók és igazodási pont volt az első hivatalos partnerkapcsolati szerződés megkötése – Johannes Hanselmann és D. dr. Harmati Béla püspökök írták alá –, illetve meghosszabbítása is, amelyet magyar részről szintén Harmati Béla jegyzett.

Az idén november 24-én D. Szezik Imre és Johannes Friedrich látta el kézjegyével azt az okmányt, amely egyszerre jelzi, hogy a két egyház nagyra értékeli az eddig megtett utat, és hogy reménykedik a közös folytatásban.

A zsinati ülésen, majd az azt követő, minden évben megrendezett konzultáción részt vett Frenkl Róbert országos felügyelő, Gáncs Péter püspök, Szirmai Zoltán külügyi osztályvezető, valamint jelen sorok írója is.

► *Folytatás a 4. oldalon*



D. Szezik Imre és Johannes Friedrich aláírja a partnerkapcsolati szerződés meghosszabbítását

## Idén Európa volt a középpontban

### Ülésezett a MEÖT

► **Egyre többen vallják a kereszténységben, hogy a jövőben az egyház Isten akaratát az ökumenikus együttélésben, a közös bizonyágtételben, valamint a Krisztusban való egységes látásban és közösségben valósíthatja meg. Ez pedig a részekre tagolt egyházban nap mint nap az egység megtalálásának feladatát rója a gyülekezetekre és vezetőikre. Ebben segít a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa, mely november 28-án tartotta éves beszámoló közgyűlést a tanács székházában.**

A program dr. Márkus Mihály református püspök imádságával, a Szentlélek segítségével hívásával kezdődött. Ezután két jelentés összegezte az év eseményeit.

D. Szezik Imre elnök-püspök jelentésében három olyan területre mutatott rá, amelyeken közösen dolgoztak az egy-

házak az év folyamán. Az első az ökumené munkálása volt. Ennek során készült el az esküvői szertartás rendje, melyet a lelkészek örömmel fogadtak és használnak is. De ide tartozott a *Charta Oecumenica* elfogadása és nyolc egyház által való ünnepélyes aláírása is. A to-

vábbiakban szükség lenne ennek a gyülekezetek szintjére való átvitelére, mert a benne foglaltak csak ezen a szinten valósulhatnak meg.

A második terület az úrvacsora (oltári szentség) kérdése volt. A gyülekezetekben erősödik a szentség iránti vágy. Egyre több helyen egyre gyakrabban vehetnek úrvacsorát a hívek, de vannak még feladataink az intercommunio, a szentség közös vételének bevezetése és gyakorlása területén. A katolikusok és az ortodoxok között nincs akadály, de a protestánsoknak és a katolikusoknak még sokat kell beszélgetniük, sok akadályt kell legyőzniük.

► *Folytatás a 4. oldalon*

É L Ő V Í Z

## Advent 2005

„Íme, élt egy ember Jeruzsálemben... Igaz és kegyes ember volt, várta Izráel vigasztalását...” (Lk 2,25)

Várni és keresni: a Bibliában különös hangsúlyt kap ez a két élethelyzet. Aki vár, lehet, hogy látszólag elfoglalja magát valamivel, de abban a pillanatban, ahogy várakozása beteljesülni látszik, teljes személyiségével a várakozás végét jelentő esemény felé fordul. A kereső ember pedig kész számos körülményt figyelmen kívül hagyni, hogy keresése minél eredményesebb legyen.

Várni és keresni – mindkettőnek van egy erőteljes vonása: az összpontosított figyelem. Mindkét esetben megjelenik a „Hamar, gyorsan, minél előbb!” sürgetése.

2005 a várakozás és a keresés esztendeje volt a számunkra? Nagy kérdés, testvérem, hogy mit vártál és mit kerestél ebben az évben. Talán nagy várakozásokkal és ezernyi lehetőség keresésével indultál neki ennek az évnek. Vajon mára alábbhagyott-e benned az a feszítő-türelemmel, amely át-meg-át-szótté várakozásokat és kereséseket?

Annai változás tette, tehetete próbára figyelmünket, hitünket az év folyamán, és talán volt úgy is, hogy csalódnunk kellett: sürgető várakozásunkra, keresésünkre nem jött megoldás. De ha a fenti bibliai idézetben szereplő emberre gondolkodok, akkor határozottan és nagy örömmel – sőt biztatón – jelenthetem ki: van megoldás! Csak nem mindegy, hogy kit várunk, és kit keresünk. Mert az egyetlen megoldás Jézus Krisztus. Aki őt várja és keresi, eljut a megoldáshoz. Ahhoz a megoldáshoz, amely meghozza a várva várt békességet és lelki egyensúlyt az ember személyes életébe.

Mindannyiunknak szüksége van megoldásra! Égetően fontos ez az életünkben! A megoldás kulcsa pedig ebben rejlik: várni és keresni Jézus Krisztust. Várni és keresni őt minden pillanatban. Várni és keresni őt úgy, ahogy az ember élete legdrágább „hozzátartozóját” várja, és legföltettebb kincsét keresi! Várni Jézust mint az övéért visszajövő, mihamarabb visszatérő győztes Királyt, és keresni őt mint Szabadítót, Megváltót – addig, amíg nem késő!

Simeon nem várt hiába. Személyes bizonygató Lukács evangéliuma 2. fejezetének 29. versétől olvashatjuk. Ezért igazán érdemes neked és nekem várni és keresni!

■ SZIVOS LÁSZLÓ

ÁPRILY LAJOS

## Menedék

S mikor völgyünkre tört az áradat, s már hegy se volt, mely mentő csúccsal intsen, egyetleny kőszikla megmaradt, egyetlen tornyos sziklaszál: az Isten.

SEMPER REFORMANDA



„Az irgalmas Isten nem akarta, hogy az ítéletnap hirtelenséggel leljen meg bennünket: ezért kegyelmével megtisztelve híven figyelmeztet. Hirdetett igéjét, megtérésre hív; a Krisztusban minden bűnünk bocsánatát kínálja. Ígéri, hogy gyötrelmes büntartozásunkat felfüggeszti, ha szent Fiában hiszünk. Buzdít, hogy hivatásunkra ügyelve rendelt tisztunket jól végezzük. Ha mindezt megtesszük, akkor ugyan nem sajnálja, ha eszünk, iszunk s jó dolgunkban örvendezünk. Mert ennünk-innunk kell, másképp nem élhetünk, csak Istenről s az eljövendő életéről meg ne feledkezzünk.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, keresztyének! (Szabó József fordítása)

ADVENT MÁSODIK VASÁRNAPJA – Lk 21,25–36

## Világvégevárás helyett adventus Domini!

A közelgő karácsony jeleivel találkozunk lépten-nyomon. Fények, sajátos hangulat, fokozódó vásárlási és ajándékozási láz. Üzleti kavalkád és mámor. Harsogó reklámok, szórólappokkal teli postaládák. A tekintetek kereszttüzében sok-sok tárgy, dísz, eszköz, amely majd – reményesség szerint – a kellő időben a szeretet jeleként jut el a címzetthez.

Az advent jeleit is felfedezhetjük, amikor a különféle színű gyertyák és díszítőelemek felhasználásával készült adventi koszorúkat látjuk. Különös benyomások érik valamennyi érzékszervünket. Vajon ez az igazi advent?

Sok keresztyén családban ezen a vasárnapon nem csupán a második gyertya fénye és a gyermekek, unokák által az adventi naptárak soron következő ablakocskájának a kinyitása jelenti az örömet, hanem Jézus Krisztus biztatása is. Reménysegeink, várakozásaink közepette szólít meg minket: „...egyen-sedjétek fel, és emeljétek fel a fejéteket...”

Különösnek, érthetetlennek, sőt indokolatlannak tűnhet ez a biztatás, amikor a megelőző evangéliumi sorokat olvassuk. Hiszen az ott felsorolt jelek inkább félelmet kelthetnek bennünk, kétségbeesésbe taszítanak minket. Vannak, akik ezzel visszaélnének, s Jézus szavai nyomán nem felelős és aktív készülésre biztatnak, hanem állan-

dósult félelemben, passzív benuhátságot tartanak másokat.

Való igaz, amiről Jézus Krisztus beszél, az nem csupán a földkerekség egy bizonyos pontján élő népeket, nemzeteket érinti majd, hanem az egész emberiséget. Ami akkor bekövetkezik – az lesz majd az „ítéletidő”. Ennek előjeleiből ebben az esztendőben is átélte valamennyit az emberiség. Megannyi földrengés, áradás, szélvihar pusztított. Híradásaiban nem is letelek ennél található kifejezést az újságírók: „ítéletidő”. S mégis, mindazok az események, melyek az Úr Jézus visszajövetelét megelőzik majd, nem is hasonlíthatók az eddigi előjelekhez. Hát akkor miért a biztatás: fel a fejjel, húzzátok ki magatokat, nézzetek csak föl bátran!

Azért, mert minden félelmünk, gondunk, megannyi minket kétségbe ejteni akaró előjel közepette sem szabad megfedkezünk arról, hogy Urunk nem hagyta magára a világot, s benne egyetlen ember életét sem! A teremtettség, az emberiség egésze, benne mi magunk és szereteteink, akiket féltünk, nem csupán ama mindeneket megrendítő, próbára tevő napokra készülhet. Sőt amikor a szaporodó jelekből egyre közelebbinek érezzük a Jézus által megjövendölt végző időt, egyre inkább bizonyosak lehetünk abban, hogy megváltásunk közeledik! Így számunkra a felegyenesedés, a

felemelt fej nem réveteg semmibe meredést vagy álomvilágba menekülést jelent. Ugyanakkor nem is gőgös, magabiztos, dacos fölényességet, mintha nem félnénk semmitől, és nem ismernénk olyan helyzetet, amely képes kifogni rajtunk. Itt olyan emberek lelki tartásáról van szó, akik várják az ígért beteljesedését, Uruk visszaérkezését, második eljövételét. Várják Megváltójukat, Szabadítójukat. S tudják, hogy a legfélelmetesebb mélységben és a legmegrendítőbb próbák közepette is reménykedhetnek a megmenekülésben.

Advent számunkra ismét a kegyelem ideje. Úgy lesz áldott idővé, úgy lesz léleken igazi örömet ajándékozó, életünket megújító szent idő, ha mindenekelőtt lelki szemeink nyílnak meg, s a hit tekintetével rálelünk arra, akiben az Isten országa már most is közel van hozzánk. Hiszen Jézus Krisztus így kezdte igehirdetését: „Térjétek meg, mert elközelített a mennyek országa.” (Mt 4,17b) Ahol tehát Jézus Krisztus jelen van az ember életében, ott jelen van az Isten országa. Ő keresztalálával és feltámadásával diadalt aratott bűn, halál és a kísértő hatalma felett. De elhossa testünk megváltásának napját is, hogy megszabaduljunk a bűneink miatt ránk nehezedő megannyi fájdalomtól, szenvedéstől, könnytől és a haláltól.

Isten országa közeledik – ez ebben az

A VASÁRNAP IGÉJE



adventben is azt jelenti, hogy az Úr közel. Ha közel jött hozzánk, akkor gyűlölet helyett szeretet, erőszak helyett irgalmas-ság, széthúzás helyett egyetértés, kétségbeesés helyett öröm költözik szívünkbe. Akkor engedjük, hogy ő vezessen és övön minket, és ne próbáljuk tévutakon keresni a menekülés lehetőségét. Az élet élvezeteiben való elmerülés éppúgy elszakít tőle, és pusztulásba visz, mint a megélhetési gondjaitól való reszketés.

Az adventi várakozás egyben vigyázást is jelent. Annak örömteli felfedezését, hogy van, aki vigyáz rám, van, aki már most is egészen közel van hozzám, van, aki azt szeretné, hogy életben maradjak, s az örök életre is megtartassak, amikor visszajön.

Az örömhír, mely az ő eljövételét ígéri, és Isten országának közelségét hirdeti, soha nem évül el, miként vigyázásra, éberségre buzdító igéje sem. Mindez örök érvényű, beteljesedő s nem pusztába kiáltott szó! Ha hittel fogadjuk, akkor advent bennünk van. S ennek jelei áldottá teszik életünket, a velünk együtt és a körülöttünk élők életét is!

■ DEME DÁVID

Imádkozunk! „Ó jöjj, ó jöjj, Üdvözítő, / Beteljesült már az idő. / Törd át az ég zárt ajtaját, / Vár a világ sóvárgva rád.” (EÉ 149,1) Amen.

## Oratio œcumenica

Mindenható Atyánk, irgalmas Istenünk! Kérünk téged, hozd el Fiadat, és teljesítsd be ígéreted rajtunk, hadd lássuk meg hatalmadat! Add, hogy megtapasztaljuk, milyen közel vagy a szívünkhöz már ebben a valóságban is. Nyisd meg szemünket, hogy látva a láthatatlant, már ma megfürdjünk kegyelmedben. Rád bízunk hitetlenkedő, mankók után kapkodó, reményességet vesztett életünket. Emeld fel fejünket, mint a porba hajólt emeli fel az irgalmas szeretet! Hozd el jelenléted örök-ké friss lelkét, hogy páraént tűnjön el minden avít a szívünkből! Fejtsd le a kérges lelkünk repedésektől fájtó barázdaát, hadd találjuk meg az újonnan születés örömet naponként! Nyisd meg előttünk a keresztthordozás örömet, hogy ne féljünk a nekünk szánt úttól, hiszen egyedül az tehet boldoggá bennünket.

Naponként nézzük az eget kémelve, hogy mit hoz a szél. Miért nem kérdezzük Lelkedet, aki egyedül eleve-

níthet meg minket? Miért nem félünk cselekedni a bűnt, mintha vallahánk, hogy úgysem most jössz vissza? Miért csak eljöveteled világrendítő jelenéseinek láttán rémül meg a szívünk, és keresi irgalmat, üdvözítő szabadításodat?

Uram, kérünk, add nekünk az élet kenyerét ma, tedd megelevenítőnké Krisztus beszédét most, hadd találjunk életet, hadd találjunk szabadulást, hadd találjunk meg az üdvösség el nem muló örömet a te szívünkben lakó jelenlétedben mindenkor! Moss ki a kétszínűségből, oldozd el a hamis vágyak kötelekéből, add vissza az e világi lidércfényektől megvakult látásunkat, hogy teljes szívvel, pótcselekvések, üres szavak, kevély mozdulatok és elszigetelő önhietség nélkül nézzünk fel rád, aki egyszülött Fiadat adtad értünk!

Lépj közel hozzánk, Pásztorunk, és lásd e nyájadat! Nézz a szívünkbe, és kutasd fel valódi gondolatainkat!

Azokat, amelyek hangtalan szállnak alá lelkünk sötét árnyékába tekinteted elől. Azokat, melyek csak magányunkban, csendességünkben, minden tekintet előtt rejtve, talán álmainkban kísértének. Nézz ellenállhatatlan világossággal, mely elől nem futhat meg a sötét! Ébressz fel!

Ébressz fel, hogy meglássuk embertársaink szenvedését, és rendelj melléjük! Ébressz fel, hogy észrevegyük szeretteink bűneink miatti szenvedését, és adj vissza nekik gyógyult bennünket! Ébressz fel, hogy meghalljuk a világ önpusztító zajában az utánad való sóvárgás elveszett imáját, és add szánkba igédet! Ébressz fel, hogy ne féljünk a betegét vigasztalni, hanem legyőzzé bennünk a tehetetlenséget a reményesség hitvallása! Ébressz fel, hogy a szeretetet ne csak várjuk tőled és másoktól, hanem magunk is kapujává legyünk elapadhatatlan áradásának. Ébressz fel, hogy igazán éljünk! Ámen.

MEGÉRKEZETT AZ EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELET – LITURGIKUS KÖNYV 2.

## Szeretem a liturgiát!

Annyira szeretem, hogy nehezemre esett le is írni ezt a vallomást. Annyira személyes ez a kötődés, hogy nem szíviesen teszem a kirakatba. Magam is visolygok, amikor – más vonatkozásban – szinte már rutinszerűen vagy talán csak divatból egy-egy levelet vagy telefonbeszélgetés záradékaént ezt olvasom vagy hallom: „Szeretlek!” Minél inkább könnyedén dobálózunk ezzel a vallomással, annál gyorsabban vesztíthet a csodájából. Mindezzel együtt: szeretem a liturgiát!

Attól is visolygok, hogy minden szavát bibliai citátummal támogassa meg az ember. De most mégis a 84. zsoltár kezdőmondatára utalok, ahol a zsoltáros „szerelmetesnek” vallja az Úr hajlékát. Nem gondolom, hogy nyertünk volna azzal, hogy a mai fordítás „kedvessé” hűti le ezt a vallomást.

Szeretem a liturgiát, mert nem szent szövegekről, másfél évezredet kiállt szellemi építményről, keresztyén generációk egymásnak átadott örökségéről van szó – amely ugyan „nagyon tetszik nekem” (Zsolt 16,6) –, hanem arról a hasonlíthatatlan szabadságról, hogy az „egy test” közösségében mondhatom és énekelhetem el újra meg újra: „Szeretlek, Uram!” Ha Jézus Krisztus nem szégyell bennünket testvéreinek nevezni (Zsid 2,11), és ha

tudjuk, hogy mi volt ennek a „vállalásnak” az ára, akkor mi feszélyezhetne, mi tarthatna vissza attól, hogy magamat mindenestül, testestül-lelkestül, szavammal, kezemmel-lábammal, megromlott, de megváltott teremtettségemnek minden ajándékával beleadjam az ő imádatába, dicséretébe, a liturgiába is? Krisztusért szeretem a liturgiát.

Nem tudom megmondani, hogy mikor kezdtem megszeretni. De fénykép-szerű pontossággal emlékezem – nyolckilenc éves lehettem – egy adventi reggeli könyörgésre. Még sötétes volt. A templomot éppen csak megvilágította a spóroló kezdőmondatára utalok, ahol a zsoltáros „szerelmetesnek” vallja az Úr hajlékát. Olyan gyönyörű volt, hogy évtizedekkel később megkértem a falum lelkészét, mutassa meg újra. Attól tartottam, hogy csupán a nosztalgia vagy a fantáziám üz velem játékot. De jól emlékeztem! Ugyanaz a gyönyörű szín volt. Az emlékezetem hét évtizede pontosan őrzi e kép valóságát. Tudom, hogy csak egy textildarabot láttam, amely egyszer éppen úgy szétmállik, mint ahogyan én is porrá leszek. De hogy azzal a lila ragyogással valami elkezdődött a „szerelemből”, az biztos. Lehet, hogy ez valakinek túl „materialis”, sőt talán egyenesen neveléses, de nekem há-

láttság lenne elfelejtenem. Istennek néha különös útjai vannak.

A gimnázium nyolc éve alatt számtalan kérvényt írtam tandíjkedvezményért, a konviktsi-menzai díj mérsékléséért, tankönyvszegélyért. Így azt is sokszor leírtam, hogy november elsején születtem. Mindenszentek napján. Kik voltak, miért emlegetjük őket? Rokonaik vagy idegenek? Most egy dátum kezdett dolgozni bennem, és ez a résnyi nyílás egyre tágult a szentek közösségének csodájára: „Jó minden tájrol, együtt énekel, és együtt ujjong, együtt ünnepl...” (EÉ 454,7)

A Raffay-rend már hét éve használatban volt, amikor harmadikos gimnazistaként az egyik diák-istentiszteleten azon kaptam magamat, hogy alig várom a liturgia következő énekversét. A hittanórák elején és végén mindig más imádkozott. Nehezen ment. A hitoktatónk – Bárány László – mosolyogva segített a kamaszainak: „Ott van százötven imádság a Bibliában. Csak találotok köztük idevalót!”

Lassan kinyílt a zsoltárok könyv és benne egy csodálatos világ. Még most is nyílófélben van. Kiderült, hogy nem csupán „imádságdepó”, ahová szorult helyzetben nyúlhat az ember. (Egýtt imádkozni később, a kelenföldi szombat esti vesperásokon tanulgattunk, már teológusként.)

LITURGIKUS SAROK



Még gyerekkoromban feltűnt, hogy egyik rokonunk karácsonyra nem fát díszít, hanem kenyérkesztő vékában zabot meg egy marokra való szénát tesz az asztal alá. A Gyermekre lehelő szárnak és ökörnek „kijárt” az eleség. Utólag nyílt rá a szemem, hogy a Jézus-fogadásnak jelei is lehetnek. Azóta a véka zab meg a marokra való széna a szememben felér ezer „Stille Nacht”. Szeretem a liturgiát, mert a szükséges szót kísérheti a beszédes mozdulat. Nem biztos, hogy a magam hitéből igazabban tudok „kitermelni”, mint amit a megélt örökségből, a magunkból és a „miénkből” kölcsönözhetek.

Valaki a vállamra tette a kezét, és csodálatos férfias finomsággal húzott térdre maga mellé a soproni teológia kápolnájában: „Hiszed-e, hogy az én bocsánatom az Isten bocsánata?” A Kis kité formuláját használta, pedig – ébredési ember lévén – máshogyan is mondhatta volna. De ez a magyar-laestadianus-lutheránus tartotta magát az ősi rendhez! Tudatos keresztyénységem születésének a csodája liturgikus formában történt. Lehette nem szeretnem a liturgiát?

■ FEHÉR KÁROLY

# Evangelikus lelkésziktatás a primási székhelyen

► Az Evangelikus naptár 1986. évi kötetében Labossa Lajos, a Fejér-Komáromi Egyházmegye akkori esperese így fogalmazott, amikor az esztergomi gyülekezetet jellemezte: „A primási székhely, Esztergom evangelikus templomának alapterülete pontosan annyi, mint a bazilika főoltárképe a területé.” Ezek a szavak jutottak eszembe, amikor a magyarországi katolicizmus fővárosában november 26-án, szombaton *Bencze András* esperes beiktatá a hivatalába az evangelikus gyülekezet meghívott lelkészét, *Ferency Andrást*.



A SZERZŐ FELVÉTELE

Az első adventi vasárnap előestéjén tartott istentiszteleten *Ittész János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangelikus Egyházkerület püspöke prédikált Ézs 44,26 alapján. Hangsúlyozta, hogy Isten azoknak a szolgáltnak és követeknek a beszédét váltja valóra, akik a tőle kapott üzenetet hirdetik. Nem nyugodhatunk meg abban a tudatban, hogy nekünk csak szólnunk kell, és Isten majd megáldja a szavainkat. Ézsaiás azokról beszél, akik először hallgattak, esdekeltek, és csak utána szóltak. Hiszen nem minden egyházi beszéd, nyilatkozat származik Istentől, csak az, amelyet imádság előz meg: *Szólj, győzz meg, Uram, hogy ki merjek állni a te üzenetedet hirdetve!* Igehirdetésében *Ittész János* utalt arra is, hogy Esztergomban az evangelikuság a kisebb testvér a nagy egyházi kötelékben. „De nekünk itt sem kell másra törmünk a fejünket: a reformátói elvek alapján egyedül Krisztust, a Szentírást, a kegyelmet és a hitet kell hirdetnünk” – zárta gondolatait a püspök.

A beiktatott lelkész *Jn 13,31* alapján tartott szószékfoglaló igehirdetésében arról szólt, hogy ő már nyugodtan végezheti szolgálatát, mert Isten fia megdicsőült a kereszten. Az esztergomi templom szószékén is az evangeliumot szeretné hirdetni, amely elmozdít bennünket a *holtponton*. Ő nem a gyülekezet és a lelkész egymásra találását szeretné kiemelni, hanem azt tartja fontosnak, hogy mindannyian Istenre találjunk.

Az istentiszteleten az újonnan beiktatott lelkésznőt – má-

sok mellett – köszöntötte *dr. Kiss-Rigó László* esztergom-budapesti segédpüspök is.

*Ferency Andrea* református családban nevelkedett a Veszprém megyei Egerlőn. Cellödömörre járt gimnáziumba és zeneiskolába. Zeneszeretete és zongoratudása alapján tanárai szerint komoly zenei pálya állhatott volna előtte, az evangelikus egyházmegyei ifjúsági alkalmak hatására mégis a teológiát választotta. 1996-ban végzett a teológián, majd nyolc évig Nagyvelegen szolgált. Közben bekapcsolódott a klinikai lelkipásztorok ökömüniek közösségének tanfolyamaiba. Hetente egyszer bejár az esztergomi börtönbe, ahol lelkipásztori beszélgetés keretében fogva tartott fiatalokkal találkozik. Amint mondja, a lelkipásztort tartja elsődleges karizmájának.

Amikor a bevezetőben írt gondolataimra utalok, a frissen beiktatott lelkész mosolyogva csak ennyit válaszol: „Nem félek a katolikusoktól, hanem Istent félek, és neki szeretnék szolgálni Esztergomban is.”

■ MENYES GYULA

## Megújult gyülekezeti otthon

► Kisgyermeket vittek advent első vasárnapján az Úr oltárához Nemeskocsban. Egyfajta szimbóluma volt ez a helyi evangelikus közösség folytonos megújulásának és életerejének. Ezt mutatja az is, hogy a templomot megtöltötte a gyülekezeti otthon megújulásáért hálát adó gyülekezet.



A SZERZŐ FELVÉTELE

A múlt század harmincas éveinek pezsgő ifjúsági mozgalmi Kemenesaljárja is eljuttattak; ez idő tájt a minden településen jelen levő evangelikus gyülekezetek több helyen is külön épületeket emeltek a fiatalok számára. A nemeskocsi evangelikusok anyaggyülekezetében, Bobán 1934-ben épült ilyen céllal épület; ezt 1938-ban követte a nemeskocsi. Az ifjúsági ház 1948-ig szolgált a kocsfi fiatalokat, majd államosították. Ezután először iskola működött benne, majd az egyébként is kicsiny épületet három részre osztották, és itt helyezték el a tanácsot, illetve a pártirodát, az egyik ablaktalan helyiségbe pedig „a fa-

lu szegényét” – ma hajléktalannak mondanánk – költöztették be.

Az ünnepi istentiszteleten *Vető István* esperes *Mt 21,1–9* alapján hirdetett igét. Kifejtette: szükség van arra, hogy az egyház megújuljon, hiszen a sok építkezés csak ezzel együtt ér valamit. Advent a megújulás szimbóluma is, az ünnepi csendben Jézus eljövételét várjuk. Az új gyülekezeti otthonban a gyülekezet Isten igéjét fogja

hallgatni. Jézus azonban nem azért jön közénk, mert mi várjuk, akarjuk, hogy jöjjön – mutatott rá az esperes –, hanem mert Isten elküldte közénk – értünk.

*Rostáné Piri Magda* bobai lelkész elmondta, hogy az egyházmegye támogatásával és a helyiek adakozásának eredményeként előteremtett tőkét messze meghaladta az elvégzett áldozatos munka értéke. Egy helyi fiatalasszony, *Marsayné Nováki Éva* irányításával összefogott a gyülekezet, és munkával pótolták az anyagi hiányát. Aki tehette, két kezének erejével, mások építőanyaggal, sokan pedig imádsággal támogatták az építők erőfeszítéseit.

A nemeskocsi gyülekezetet az új egyházi esztendőben már a megújult épület is szolgálja. Ebben az adventben új reménységgel, megújulni vágyó, összetartó közösségben ünnepeltek. Még sok tennivaló, imádságos szolgálat áll előttük, hogy az ünnepen keresztelt *Andráská* ifjúkorában éppoly pezsgő ifjúsági életre találjon majd, mint a most felújított épület építői annak idején.

■ ERDELYIK

## Vallás-e a politika?

Elragadtatott arcok a képernyőn egy-egy politikai nagygyűlés előtt. Rövid vallástételek arról, hogy ki az a reménység, akire a gyűlés résztvevői rászánták a hétvégi szabadidejüket is. Sokszor csupán egy név és egy méltóság – ennyi fér még bele a drágán mért adásidőbe. A csarnokban aztán felállva fogadják a bevonuló főszereplőket, és némi oldottabb, párbeszédes ráhangolódás után következik az üzenet, a beszéd. Aztán már csak a rövidre fogott búcsúzás van hátra, majd a kivonulás közben elhangzó zeneszám alatt mindenki eldöntheti, hogy mit választ a kijáratnál: a közös büfés étkezést, a megvásárolható iratokat, esetleg a felkínált belépési nyilatkozatot.

Egyre kevésbé hagy nyugodni a hasonlóság. Töprengés inkább, nem mérlegelődöm. Még csak nem is vagyok féltékeny a profi rendezvényszervezőkre, akik bebizonyítják: istentiszteleteink hagyományos felépítéséhez hasonló eszköztárral ma is tömegeket lehet megmozgatni. Hiszen tudom, hogy a tartalom tekintetében ég és föld a különbség.

De bánt, hogy a politika vallásproblémává vált a mai Magyarországon. És ami még fontosabb: nem csak külsőleg. Szeret, félelem és bizalom kérdésében naponta akarnak állásfoglalásra bírni bennünket – de vajon eszébe jut-e még valakinek ilyenkor *Luther* szava: „Istent mindennél jobban kell szeretnünk, félünk és benne bízunk”? Órákban mérhető az az idő, amelyet hetente a politikai televíziós és rádiós üzenetközvetítései fordítunk – de vajon mennyi idő jut az ige üzenetére? S vajon ekkora lenne-e az Isten országával kapcsolatos általános tudatlanság az átlagemberben – s félve, de leírom: bennünk, keresztényekben is –, ha mi is naponta ennyi időt és alkalmat, ekkora nyilvánosságot kapnánk a ránk bízott üzenet elmondására?

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

## Püspöki körlevél

Nagytiszteltű Egyházközségi Elnökség! Kedves Presbiter Testvéreink! Szeretettel emlékeztetjük egyházközségeink vezetését 2005. évi április havi közös püspöki körlevelünkre, amelyben felkínáltuk lelkészeink számára a Luther-kabátba helyezett stóla viselésének lehetőségét abban az esetben, ha a helyi gyülekezet presbitériuma és a lelkész (lelkészek, lelkésznők) egyetértésével találkozik. Ezt a döntést az Országos Közgyűlés ez év május havi ülése is megerősítette.

A stóla viselés lehetséges kezdete 2005. adventje. Ezt megelőzően kell a helyi presbitériumnak igenlő vagy nemleges döntését meghoznia.

A stóla viselés lehetőségét a szubsidiaritás elvének hangsúlyozásával az alábbiak magyarázzák:

- A felszentelt lelkész liturgikus szimbóluma több egyházban.
- A világ evangelikus egyházainak többségében viselik.
- Szükség esetén (kórházban, katonalelkész szolgálat során) fekete öltözképre helyettesíteni is viselhető.

Stóla megrendelhető darabonként tizenhatezer forintot áron Győrben, *Kutas Emőké*nél (9025 Győr, Liszt Ferenc út 46., tel.: 20/947-6248, fax: 90/694-005).

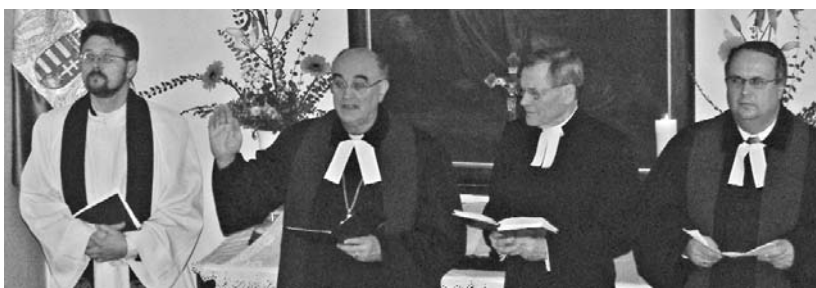
Isten áldja meg gyülekezeteink adventi elcsendesedését és az egyházközségek presbitériumának döntését.

Testvéri és pásztori szeretettel:

ITTÉSZ JÁNOS	D. SZEKIB IMRE	GÁNCIS PÉTER
püspök	elnök-püspök	püspök

## Az atyai életmű beteljesítése

### Orgonaszentelés Egerben



Aklan Béla Sándor, D. Szekib Imre, Raavo Pinowaa és Sándor Frigyes

► Minden elégedett, az élettel betelt keresztény szülő megfogalmazza azt a vágyát, hogy lehetőség szerint gyermeke a szülői házban megélt lelkeséget, gondolkodást, látásmódot, értékrendet vigye tovább örökségként. Különösen igaz ez az apa-fiú kapcsolatra. Ezt példázza a *Garam* család története is, melyet november 27-én a katolicizmus egyik fellegráának, az egri székesegyháznak a közelében található evangelikus templom újonnan épült orgonájának a szentelésén hallgathattunk meg.

hogy felépítsék a saját templomukat. Ekkor az egri evangelikusok még a református tulajdonban lévő Kálvin-házban tartották istentiszteleteiket. *Garam Lajos* száznegyvenkét jótékonyági hangversenyt szervezett Finnország-szerte, hogy a szükséges anyagiakat összegyűjtse. Ő maga hegedűn játszott. 1940-ben *Túróczy Zoltán*, a Dunán inneni egyházkerület püspöke szentelhet fel az új templomot, ám orgona építésére – a szükséges anyagiak miatt – már nem is gondolhattak.

Hatvan év elteltével *ifj. dr. Garam Lajos*, a helsinki Sibelius Zeneakadémia professzora édesapja egri „életművét” teljesítette be, amikor a templomból hiányzó orgona építésének költségét kitevő harmincmillió forintot harmincöt magyar- és finnországi jótékonyági koncert szervezése révén gyűjtötte össze több mint háromszáz zenész barátjának a közre-

működésével. A zenés áhítatokon tizenhét leszármazott is szolgált hangszerezenél vagy énekléssel. „A kétmanuális, tízregiszteres orgona a finn és magyar zenészek szeretetéből épült” – hangzott el *Garam Lajos* köszönő szavai között.

*D. Szekib Imre*, az Északi Egyházkerület püspöke *Mt 21,1–11* alapján tartott igehirdetésében elmondta: 889-ben, több mint ezer éve Aachen városában került

először orgona templomba. Azóta az orgona is prédikál; segít abban, hogy még lelkesebben, szívből zenghessünk hozsannát. Az Aquincum Orgonagyár által készített új hangszert tervezője, *dr. Dávid István*, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Karának tanára, valamint a gyülekezet kántora, *Tokár Edina* orgonatanár szólaltatta meg advent első vasárnapján.

*Idősb Garam Lajos* evangelikus lelkész – miután a '30-as években Finnországba ment, és ott letelepedett – elhatározta: segít egykori gyülekezetének abban,

Pedig kell lennie valami vonzerőnek a mai népszerű ideológiákban. Nem lehet véletlen, hogy a tömegek és – félve, de leírom – sokszor az egyházak is, a gyülekezeti tagoktól kezdve a lelkészekig, olyan dolgokban is ezekhez igazítják mindennapi életüket, viselkedésüket, amelyekben nem a politikának kellene elsősorban szóhoz és érvényre jutnia. Talán az egyszerűség és a rugalmasság ez a titok – az, hogy a politikában könnyebben cserélhető a tanok és a viselkedési alapok is, mint a kereszténységben.

Ezzel a számunkra jóleső összehasonlítással azonban mégsem elégedhetünk meg. Hiszen azt tapasztaljuk, hogy ezek a politikai ideológiák sokszor közvetlenül és látványosan meghatározzák a mindennapi életet, az egyes ember sorsát az anyagiak és az érvényesülés terén egyaránt. Ez pedig ahhoz vezet, hogy a tömegek ma inkább a politikához fordulnak bizalommal, mintsem a hithez.

Bizony, sok tekintetben „versenytársak” lettünk... Ez pedig nem csupán nyugtalanságot jelent a számunkra, hanem kísértést is. Nyíltan el kell tehát ismerünk, hogy bármekkora tömegeket is hoz lázba, az egyház mondanivalója nem azonosítható sem a liberalizmussal, sem a nacionalizmussal, sem a forradalmi baloldalisággal. Még akkor sem, ha társadalmi, lelkiismereti és erkölcsi kérdésekben – Isten igéje és felhatalmazása szerint – konkrét és elmondandó véleményünk van. Konkrét kérdésekben akár társadalmi szövetségeseink is lehetnek e tanok képviselői. De más az üzenet, mások a dalok, más a gondolatok és a tettek mércéje, még ha a forma sokszor hasonló is. És mindenképp más a reménységről való hitvallás, amely csupán egy név és egy méltóság: *küriosz Krisztosz – Krisztus az Úr!*

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Az ünnepi istentiszteletre a liturgiában is részt vállaló *Raavo Pinowaa* lelkésszel együtt ötvenen érkeztek az egri evangelikusok testvérgyülekezetéből, Poriból. (Pori egyben Eger finnországi testvérvárosa.) *Raavo Pinowaa* őszinte örömeinek adott hangot, amikor *Aklan Béla Sándor* egri lelkésszel együtt megáldották a finn és a magyar zászlót. A két nemzeti jelképnek – melyeket az Evangelikus Egyház Aszói Petőfi Gimnáziuma és Kollégiuma ajándékozott a gyülekezetnek – a templomban történő elhelyezését *Aklan Béla* vetette fel.

Az alkalmon jelen volt *Benczur László*, az Északi Evangelikus Egyházkerület felügyelője, *dr. Katona István* katolikus segédpüspök, *Pekka Kujasalo* finn nagykövet, *Sós Tamás*, a Heves Megyei Közgyűlés elnöke, valamint *dr. Nagy Imre*, Eger polgármestere.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

## Jubilál a magyar baptista egyház lapja

► Még a 19. század utolsó éveiben történt, hogy a német baptisták *Friedensbote* című lapja eljutott hazánkba. Ennek ihletésére jelent meg – első alkalommal 1895. március 15-én – a *Békehírnök*, a magyar baptisták kétheti újságja. A százöt éves évfordulóra jubileumi ünnepséggel emlékeztek november 26-án az újpesti baptista imaházban.

Az újság hírt ad az egyházi élet eseményeiről, és természetesen hitbuzgalmi írásokat, énekeket, az ifjúságnak szóló anyagokat, valamint szépirodalmat is közöl. Mindig is nagy volt a lap népszerűsége, ragaszkodtak és ragaszkodnak hozzá a gyülekezetek.

előadásában a „pontosan és hittel” való tudósításról szól. A pontosság minden újság esetében elemi igény, de egy egyházi lapnak mindenképpen meg kell ennek felelnie, mert küldetést teljesítünk – fejtette ki a felelős szerkesztő.

Az ünnepség szervezői e sorok íróját is felkérték, hogy tartson előadást. A hírvő *Írástudók felelőssége* címmel folytattam az előző gondolatot: nekünk nem csupán újságírók kellene, sokkal inkább „írástudók”. Ez a bibliai fogalom teológiai jártasságot, hitben folyó életet feltételez – így lesz az írástudó felelőssége „missziói felelősség”.

Dr. Mészáros Kálmán egyházelnök az egész baptista közösség nevében köszöntötte a jubiláló lapot, méltatta a mában végzett tevékenységét, és útmutató szolgálatra biztatta az írástudókat.

## Békehírnök

2005. november 27. – december 4. ALAPÍTÁSI ÉV: 1895 XCIX. ÉVF. 48–49. SZÁM

A hazai baptisták 1896-ban kérték először állami elismerésüket, ám a lap csak kilenc évvel később írhatta meg az eredményt: „Megkaptuk!” Az újság átvételét a két világháborút, 1944 karácsonya után azonban tizenkét évig szünetelt a megjelenése. Ez idő alatt eleinte hivatalos körlevelet adott ki az egyház *Örömhír* címmel, majd 1957. augusztus 15-én jelent meg ismét, megújulva a *Békehírnök*. 1972-ben vált hetilappá.

A jubileumi megemlékezésen Szabó Olivér számolt be „dióhéjban” a megtett útról, a százöt évesről. Háló Gyula lelképásztor, a lap mai felelős szerkesztője

A Szerkesztők fóruma címet viselő beszélgetésben Salyámsóy Évának, a Duna Tv munkatársának a vezetésével a lap volt szerkesztői felelevenítették a közelmúltat, megosztották a jelenlétükkel élményeiket, nehéz, gyakran próbákkal teli szolgálatukkal kapcsolatos emlékeiket.

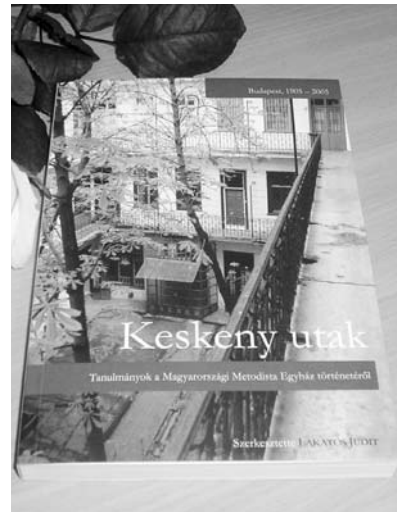
Dr. Kulcsár Tibor záró ígéhirdetésében nemcsak a hála hangja csendült fel, hanem a mennyei Atya dicsőítése is azért, hogy Szentlelkével irányt mutatott és erőt adott a munkához. Az emlékező gyülekezet pedig áldásért könyörgött a lap írói és olvasói számára.

■ TSZM

## A múlt kincseiből merítve

Tanulmánykötet a metodista egyház történetéről

► Hiánypótló kötetet vehet a kezébe a hazai egyháztörténet iránt érdeklődő olvasó a *Keskeny utak – Tanulmányok a Magyarországi Metodista Egyház történetéről* című igényes kiadvány formájában. A Magyarországi Metodista Egyház alapításának századik évfordulójára tekintethetett vissza 1998-ban, az idén pedig első budapesti gyülekezetük létrejöttének százéves jubileumát ünneplik. Az ez alkalomból most megjelent kötetet a szerkesztőbizottság tagjai november 22-én mutatták be a metodista egyház központjában.



A „metodista” megjelölést elsőként 1729-ben alkalmazták arra az oxfordi diákcsoportra, amelyet John Wesley anglikán lelkész (1703–1788) vezetett. Nevük onnan származik, hogy a tagok – társasági szervezetként – összejöveteleiken a megigazuláshoz vezető hitgyakorlatok legmegfelelőbb módjára, módszerére szerettek volna rátalálni. Nem akartak kiszakadni az anglikán egyházból, ez csak Wesley halála után történt meg. Magyarországon 1857-ben jártak első ízben metodisták, az első gyülekezetet hazánkban 1898-ban alapították. Budapesten 1905. november 16-án tartott először imaórárt Otto Melle lelkész. A Magyarországi Metodista Egyház jelenleg kétezer tagot számlál.

„Komplex történeti munka még nem jelent meg a metodista egyház történetéről” – mondotta a könyvbemutató elhangzott köszöntőjében Csernák István szuperintendens. A *Keskeny utak* című kötet szerkesztője, dr. Lakatos Judit történelmi kiemelte, hogy a könyv teológusok, lelkészek és történészek többéves kutatásának az eredményeként jöhetett létre. A szerzőtársak – Szuhánszky T. Gábor lelkész, Khaled A. László történész, valamint

dr. Szigeti Jenő egyháztörténész, szakmai lektor – szavai nyomán a résztvevők egy olyan tanulmánygyűjteményt ismerhettek meg, amely személyes visszaemlékezéseket, bizonyágtételeket is tartalmaz az elérni kívánt cél, a felekezet kegyesség- és lelkiélettörténetének bemutatása érdekében.

A könyv – amely Szigeti szavai szerint a közösség esemény-, eszme- és mentalitástörténetébe enged bepillantást – érnei közt említhető a múlttal való őszinte szembenézés, a problémák néven nevezése is. A kötetet fellapozó olvasó a metodista egyház történetének általános ismertetése mellett valóban igényes és alapos történeti áttekintést nyerhet a magyarországi helyzetről is, a kezdetektől egészen napjainkig.

■ GAZSU

Lakatos Judit (szerk.): *Keskeny utak – Tanulmányok a Magyarországi Metodista Egyház történetéről. Magyarországi Metodista Egyház, Budapest, 2005.* A kötet megvásárolható a metodista egyház központjában (1032 Budapest, Kiscelli u. 73.). Ára 1700 forint.

## Határon túli egyházfők látogatása

◀ Folytatás az 1. oldalról

A találkozón szóba került a restitúció, a kisebbségi törvénytervezet, a felekezeti iskolák ügye, és szó esett a kisebbség diskriminációjáról is. Az egyházvezetők külön kitértek a kettős állampolgárság kérdésével kapcsolatos határon túli reagálásokra: szóltak a rezignációról, a nemzeti öntudatot romboló hatásról, az elbizonytalanodásról, az elvándorlás felgyorsulásáról. Elmarasztalták az MSZP és az SZDSZ megmondhatatlan negatív kampányát. Említették azt is, hogy a ma-

gyarság értéke december 5. miatt nagyot zuhant a szomszédos államok politikai elitjének a szemében.

A katolikus, a református, az evangélikus és az unitárius egyház vezetői megbeszélésen vettek részt az Országában is. Itt Szabó Vilmos, a Miniszterelnöki Hivatal külkapcsolatokért és nemzetpolitikáért felelős államtitkára tartott előadást az egyházaknak a határon túli magyar közösségek életében betöltött szerepéről, Gulyás Kálmán címzetes államtitkár pedig az egyházak közösségépítő és identitáserősítő munkájáról beszélt. Az egyházi

vezetőket Bozóki András kulturális miniszter köszöntötte, és vendégül látta őket Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke is.

November 23-án nagyon sikeres és jó hangulatú találkozóra került sor a tizenhat magyar püspök és Orbán Viktor, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke között. A megbeszélésen szó esett a határon túli magyar közösségek helyzetéről és arról, milyen fontos, hogy a magyar vállalkozói tőke eljusson a szomszéd országokba, hiszen az ottani vállalkozók a magyarországi tőke segítségével erősödhetnek meg.

▶ MTT/EvÉlet

## Újabb mérföldkő

◀ Folytatás az 1. oldalról

Nemcsak a hatalmas úrvacsorai közösség jelentett sokat a zsinat több mint száz résztvevőjének és a helyi gyülekezetnek, hanem az is, hogy a gyülekezet kántorának erre az alkalomra írt kompozíciója igen plasztikusan szólaltatta meg örök élet vasárnapjának evangéliumát a tíz szűz példázata alapján.

Az istentiszteletet követő fogadás a fontos találkozások ideje volt. Magyar delegációnkat nem is igazán vendégként, hanem hazaérkezett testvérként üdvözölték. Jó volt megélni azt a szeretetet, amelyet a gyülekezetek, iskolák, a bajor és a magyar intézmények között fennálló kapcsolat, valamint a sok személyes kontaktus csaknem másfél évtizeden át elmélyített. Nem udvariskodás, nem kirakatmosolygás, hanem a biztos összetartozás jellemezte az első este beszélgetéseit.

A zsinati ülés első napján Johannes Friedrich mondta el jelentését. Nemcsak bajor testvéreink számára, hanem a mi számunkra is példaértékű, hogy az egész beszéd középpontjában az ifjúsági munka örömei és gondjai álltak. A püspök szöveg arról a jövőbe tekintő lelkeletről, amely a legnehezebb szociológiai és társadalmi helyzetben sem kesereg, hanem mély küldetés tudattal azt keresi, hogyan lehetne – mindenkel ellenére – színvonalas, missziói tartalmú, a fiatalokat Krisztushoz vivő ifjúsági munkát végezni.

A bajor zsinat a szerint a modell szerint működik, amelyet új törvényeink a

következő általános választástól kezdve hazánkban is bevezetnek: a törvényhozás és a végrehajtás legfelsőbb szerve egy közösségben működik. Formálja, javítja, kiegészíti az egyházi törvényeket, ugyanakkor döntéseket hoz az egyházi élet legfontosabb kérdéseivel kapcsolatban.

Az ülés a megszokott napirenddel folytatódott, előkerült a lelkészszenteselés kérdése, a szolgálati helyek elosztása, az ökumenikus kapcsolatok ügye, az évek óta tartó gazdasági takarékoskodási program, valamint a 2006. évi költségvetés.

Egyházunk képviselői közben más programokon, megbeszéléseken is részt vettek, valamint meglátogatták az augsburgi diakóniai központot, ahol nemcsak diakonisszákkal találkoztak, hanem megismerhették az evangélikus kórház és továbbképző intézet életét, működését is. Sok gondolatot és tervet elindító beszélgetést folytattak a szállást adó pappenheimi népfőiskola vezetőjével, Werner lelkésszel is.

Csütörtökön, az együttműködési szerződés meghosszabbításának aláírása előtt levetíthették a bajor egyház vezető testületének azt a húszperces filmet, amely a Zákeus Média Centrum közreműködésével készült, összefoglalva a testvéregyházi kapcsolat eddigi eredményeit, illetve bemutatva azon területeket, ahol különösen is aktívan zajlanak a közös események, projektek. A színes összeállítás még azokat is meggyőzte a közös új fontosságáról, akik eddig közelről nem szereztek tapasztalatokat az együttműködésről.

## Idén Európa volt a középpontban

◀ Folytatás az 1. oldalról

Harmadikként az istentiszteleti élet került reflektorfénybe. A gyülekezet részéről az istentiszteletre járás gyakoriságát, az igére való szomjúságot kell említeni, az ígéhirdetők részéről pedig a még lelkiismeretesebb felkészülést és ígétanulmányozást.

Dr. Bóna Zoltán főtákar jelentésében négy témakört hozott a közgyűlés elé: a teológiai, a nemzetközi, a missziói és az operatív munkát.

A teológiát, a hitgazságok rendszeres és módszeres kutatását a tagegyházak felekezetenként művelik. Ma azonban egyházi és társadalmi szempontból is szükséges, hogy akár konkrét individuál- és szociális kérdésekben is kifejeződjön az egyetemes krisztusi igazság, értékrend és ethosz. Ennek kiváló eszköze az éppen nyolcvanéves *Theologiai Szemle*, melyet a MEÖT ad ki.

A nemzetközi ökumenikus munka

kulcsszava ebben az évben Európa volt, az európai integráció és az ehhez kapcsolódó események. Az Európai Unió alkotmányos szerződésének elutasítása újra felvetette ökumenikus körökben az egyházak európai helyzetének a kérdését. Az Európai Egyházak Konferenciája (EEK) felvette a kérdést a tagegyházaknak: „Milyen Európát szeretnénk?” Mintegy válaszként a napokban jelent meg a szervezet globalizációval kapcsolatos állásfoglalása.

2007-ben az Egyházak Világtanácsa Porto Alegreben tart nagygyűlést, és Nagyszébenben lesz a III. európai ökumenikus nagygyűlés.

A missziói munkával kapcsolatban Bóna Zoltán megemlítette a Balatonszárzón évente megtartott lelkesítő csendesnapokat, illetve az országos protestáns napok keretében több helyen is szervezett missziói és evangélizációs alkalmakat. Ide tartozik még az ökumenikus imahét, a

Gyermek- és Ifjúsági Bizottság programjai, valamint a nők világimnapja is. A főtákar elmondta, hogy társadalmi szempontból jelentősek voltak az ortodox és a protestáns napok rendezvényei.

A közgyűlés részletesen megtárgyalta és egyhangúlag elfogadta a jelentéseket. Ugyancsak elfogadták a 2004. évi zárószámadást és a 2006. évi költségvetést, melyet Szemere Zoltán, a számvizsgáló bizottság elnöke terjesztett elő.

Alapszabály-módosítást is tárgyalt és jóváhagyott a közgyűlés. Az eddigi két alelnök helyett ezennél három választanak: az ortodoxok is kapnak egy alelnöki tiszteletet. A közgyűlés titkos szavazással Magyar István protoiereit, a budapesti Nagyboldogasszony ortodox székesegyház lelkészt választotta meg a posztra; munkájához az egyház Urának áldását kérték. A közgyűlés dr. Mészáros Kálmán baptista egyházelnök imádságával zárult.

■ TÓTH-SZÖLLŐS MIHÁLY



## Megnyitották a sarvasi népfőiskolát

A Tessedikkel a 21. századba – Második Esély Népfőiskola Felntőtképzési Központjának ünnepélyes megnyitójára került sor advent első vasárnapján Sarvason. Az alkalomról lapunk következő számában bővebben beszámolunk.

# Szolgálat gyermekeinkért, szolgálat a jövőért

Telefonos interjú a Péterfy Sándor-díjas Rajnai Károllyal

► Az őszi szünet kellős közepén csörgött Rajnai Károly iskolaigazgató telefonja. A következő kérdéssel fordult hozzá az *Evangelikus Élet* munkatársa: „Elnézést, zavarhatnám egy beszélgetés erejéig?” A hívásra az adott okot, hogy az október 30-án megrendezett protestáns kulturális esten ő vehette át a Péterfy Sándor oktatási díjat. A soproni Hunyadi János Evangélikus Általános Iskola direktora – miután köszönettel vette a gratulációt – először arra a kérdésre válaszolt, hogy miként lett gépkézleből tanárrá.

– Az ember a saját emlékeiből táplálkozik. Számomra általános iskolai osztályfőnököm, dr. Takács Tamásné volt a jó pedagógus mintaképe. Vele nagyon jó kapcsolatban voltunk. Két és fél éves voltam, amikor édesanyám elhunyt. Osztályfőnököm így egy kicsit „anya pótlék” is volt a számomra. Ő ösztönözött arra, hogy gondoljam át, valóban a gépíparban szeretnék-e dolgozni, és nem választanám-e inkább a tanári pályát. Végül – neki köszönhetően – pedagógus lettem, és nem bántam meg.

– Az az alapfokú oktatási intézmény, ahová Ön kisdíáként járt, a soproni Kurucdombi Általános Iskola, a későbbi Pataki Ferenc Általános Iskola volt, amelynek 1989-től megbízott igazgatója lett.

– Nagyon furcsa volt, amikor egykori tanárainak lettem az igazgatója. De nem futamodtam meg a kihívás elől, mert nagy megtiszteltetésnek érzem, hogy rám gondoltak. Két csodálatos esztendő töltöttem itt, és elmondhatom, hogy nagyon sok tapasztalattal gazdagodtam ez alatt az idő alatt. Olyan dolgokat tanultam meg, amelyeket a főiskolán nem lehetett elsajátítani. Munkatársaimtól nemcsak gyakorlati kérdésekben kaptam tanácsokat, hanem emberségből is példát mutattak nekem ebben a kicsiny, családi hangulatú, mindössze kétszáz-negyven fős iskolában.

– Például milyen fontos „leckét” tanult meg itt?

– Nehéz egy konkrétumot kiragadni a sok közül. Az egyik legalapvetőbb ismeret az volt, hogy csak türelemmel szabad a gyerekek felé fordulni. Nem kell mindenért azonnal szólni, hanem meg kell hallgatni őket, egészen rájuk figyelve. Természetesen az lenne a legjobb, ha ez nemcsak az iskola falai között, hanem otthon is így történe.

– A mai rohanó világban meg lehet ezt valósítani?

– Nehéz, de nem lehetetlen. Tudomásul kell vennünk, hogy ma már nagyon magas az élet, nem olyan, mint apáink, nagypapánk idejében volt. És azt sem ártana észrevenni, hogy nem nekünk kell megmondanunk, mi a jó a tanulóinknak. Csak feléjük fordulva, őket is meg-

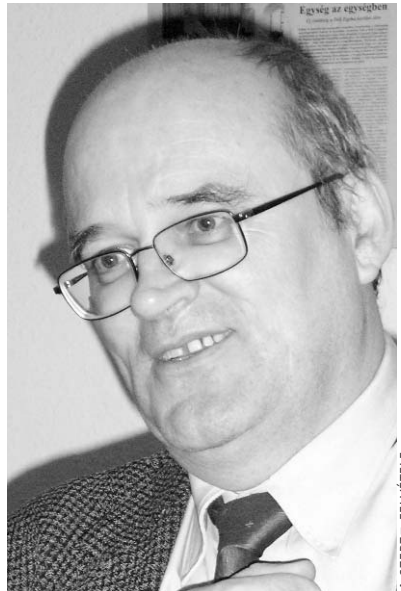
hallgatva alakíthatunk ki „diáktárát” iskolát, egy olyan helyet, ahová szívesen járnak.

A nevelés elsődlegesen az édesanyák, édesapák, nagyszülők feladata; az érzelmi, erkölcsi alapokat a gyermekek életének első hat évében a családban rakják le. Egy-egy oktatási intézet dolgozói ekkor mintegy munkatársakként lesznek részesei ennek a folyamatnak.

– Otthon, a családban lefektetett alapok, az iskolában pedig a diákra valóban figyelő pedagógusok... „Mindössze” ennyi kellene tehát ahhoz, hogy létrejöhsen egy igényezett jó iskola?

– A jó iskola ismérve elsősorban az, hogy a tanítványokért van. Utána jöhetnek a sorban a szülők, majd végül a pedagógusok.

Ezzel a sorrenddel természetesen nem a kollégáimat szeretném „leértékelni”. A Budapest Kongresszusi Központban megrendezett kulturális esten is nagyon sajnáltam, hogy a kitüntetés átadása után nem szólalhattam meg, és nem



A SZERZŐ FELVÉTELE

mondattam el: az, hogy én ezt a díjat átvehettem, tulajdonképpen nem a saját nagyszerűségemnek, hanem a mögöttem álló csapatnak köszönhető. Munkám legfontosabb segítője a tantestület és a családom. Én csak a sor végén következem.

– A felesége és a gyermekei szintén pedagógusok?

– A feleségem igen, ő matematika-fizika-kémia szakos tanár, a két lányom azonban más hivatást választott. Az idősebb jogot végzett, a fiatalabb építőmérnöknek tanult.

– Ön pedig a matematika-pedagógia-technika szakokat választotta. Miért éppen ezeket?

– A technika mintegy adott volt, a gépípari végzettségem miatt. Egyébként pedig matematika-történelem szakra szerettem volna járni, de abban az évben, amikor felvételiztem a Pécsi Tanárképző Főiskolára, csak matematika-pedagógia szakot indítottak.

– Tizenhárom évi oktatói munka – ahogyan fogalmazott, falusi tanítóskodás – után Újkér községből visszakerült szülővárosába,

Sopronba, ahol a korábbiakhoz képest új teendőkkel kellett megbirkózni: 1996. július 1-jétől evangélikusként állt egy evangélikus általános iskola élére.

– Igazság szerint soha nem akartam igazgató lenni; hiszem, hogy ezt a feladatot Isten bízta rám. A Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégium egykori igazgatójával, a 2001-ben elhunyt dr. Lampérth Gyulával nagyon közel kerültünk egymáshoz, az ő emberi és szakmai lelkesedése volt az, amely rám is átragadt. Ezek után nyújtottam be a pályázatot az igazgatói állásra.

– Az iskolában „különleges” szakokat is indítottak, gondolok itt a kosárlabda-orientált osztályra, a két tannyelvű német nemzetiségi képzésre, valamint a természet- és életkultúra nevet viselő tantárgy oktatására...

– Kezdetől fogva arra törekedtem, hogy a Soproni Evangélikus Egyházközösség fenntartásába került intézmény jól működő egyházi iskola legyen. Az intézményt 1996-ban háromszázötven fővel vettük át. „Sikertörténetként” élem meg, hogy ma már ötszázharmincra vagyunk. Az idén három elsős osztályt tudtunk indítani, és úgy tűnik, hogy jövőre egy óvodával is bővílni fogunk, úgyhogy a szülőknek lehetőségük lesz az evangélikus neveltetés biztosítására az óvodától az általános iskolán át egészen a középiskoláig.

Kérdésére visszatérve: a Hunyadi János Evangélikus Általános Iskolában mindig a meglévő igényeket igyekeztünk figyelembe venni. Az említett szakok közül a kosárlabda tagozatot azért hoztuk létre, mert a sport – főként mai mozgásszegény világunkban – nagyon lényeges dolog. A nemzetiségi osztály indítása magától értetődő volt, hiszen Sopron a történetét tekintve német ajkú evangélikus város. A természet- és életkultúra tantárgy unikumnak számít, Fuszikné Szabó Éva tanárnő „találománya”, aki az alsós osztályokban a környezetismeret, a technika és a rajz tantárgyat vonta össze, illetve nevezte el így. Szívfájdalmam, hogy a korábban létező ének-zene tagozatot viszont meg kellett szüntetnünk, mert kevesen érdeklődtek iránta.

– A protestáns esten jelen lévő köztársasági elnöknek megmaradt az Ön szakmai mottója, amelyet a díjátadásakor osztott meg a közönséggel: „Szolgálat gyermekeinkért, szolgálat a jövőért.”

– Ezzel az általam megfogalmazott irányelvvel azt szeretném kifejezni, hogy számomra a tanítás nagyon fontos szolgálat. Meggyőződésem, hogy egyházunk jövője „az iskolapadban van”. Nagyon sok függ attól, hogy a diákok hogyan emlékeznek vissza az iskolájukra. Az egyházi iskola missziói terület, éppen ezért itt a második nagy parancsolatnak, a „Szeresd felebarátodat, mint magadat” szempontjának kell megvalósulnia. Ne csak beszéljünk a szeretetről, hanem e szerint is éljünk a mindennapokban: ez az egyházi iskola „sava-borsa”.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

## KÖNYVAJÁNLÓ

# Célkeresztben Balczó András

Keveset tudunk Balczó Andrásról. Túl keveset. Pedig nekünk, magyar evangélikusoknak különösen is közel kellene éreznünk őt a szívünkhez. Hívős, sötét őszi estéken, a fűtött szobában ülve, emlékeink között a rádió olimpiaközvetítéseinek hangjai után kutatva taníthatnánk unokáinkat, gyermekeinket... Mert úgy is lehetett futni és úgy is lehet élni, ahogyan „a Balczó”.



Balczó Andrással beszélget Kocsis L. Mihály

Szenvedésbe ágyazott gyönyörűség

Am sem családi beszélgetésekkor, sem a közéletben nem túl gyakori téma Balczó András. Még evangélikus közösségekben sem, holott ő maga is evangélikus, édesapja pedig Túróczy Zoltán evangélikus püspök másodlelkése volt.

A háromszoros olimpiai és tízszeres világbajnok öttusázó úgy tudott futni, mint senki más. Ez a megállapítás nem kizárólag a sportteljesítményére értendő – bár ez már önmagában is megszégyesülésre adna okot.

Kocsis L. Mihály versében így ír Balczóról: „Amikor még Balczó futott, / más képp jártak az égen a csillagok, / más volt érték, mérték, / győzelemmel e nép / győzelmét megérték.”

Igen, akkoriban másként jártak a csillagok, ráadásul nemcsak az égen, de a Parlament csúcsán, a pénzérméken, de még a címerünkben is csillag virított, igaz, nem aranyborsó színű... S a „csillagszeműek” már akkor sem vették jó néven, ha valaki „magyarkodik”, hiszen akkor még hitték, hogy „nemzetközív lesz holnapra a világ”.

Leírhatatlan, hogy azokban a nehéz időszakokban mit jelentett a magyar nemzet számára Balczó András. Ismét Kocsis L. Mihályt idézem: „Amikor Balczó futott, / néha bizony még / magyarságunk is / eszünkbe jutott. Őt látni a

dobogón, / szívünket hajtotta / dobogón a vér; / ő fut, de vele / a mi életünk az, / ami célba ér.”

Azután, amikor a sportolói karrierje véget ért, bízott abban, hogy az öttusa-sport szövetségi kapitányként sokat tehetne – a „csillagszeműek” azonban nem így gondolták. Balczó egy ideig belovagló volt a Nemzeti Lovardában, aztán egy esküt akartak aláírni vele, melyben megfogadja, hogy hű lesz a Magyar Népköztársasághoz... Nem írta alá. Nem kötött kompromisszumot a lelkiismeretével – sem akkor, sem azóta.

S hogy mivel is foglalkozik ma Balczó András? Többek között erre is kíváncsi volt Kocsis L. Mihály, aki a Kairosz Kiadó által megjelentetett *Szenvedésbe ágyazott gyönyörűség* című könyv lapjain tárja az olvasók elé a magyar öttusasporthoz és kiváló alakjához folytatott beszélgetést.

Nos, Balczó ugyanazokért az elvekért él, amelyekért futott. Bizonyosságot tesz mindarról, amiben hisz, anélkül hogy értelmetlen kompromisszumokat köne. Ő maga így vall a könyvben hitéről, mikor mellőzését kommentálja: „Éltem, aki meghalt, hogy élhessek. Tőle, Jézustól kaptam a tőkét, befektettem, és most haszonnal adhatom vissza. Az ő hasznára és az én örömömre. Mindkettőnk hasznára. Tudom, többre fog bízni ezután” – mondta, mikor lemondott arról, hogy valaha is az öttusacsapat szövetségi kapitánya legyen.

Feleségével együtt tizenkét gyermeket nevelnek békében, szeretetben. Ma nem divat őt ismerni, pláne nem elismerni, de annál nagyobb divat fenntartásokat foglalmazni meg vele szemben. Feltehetőleg azért, mert nem szégyelli, hogy életének alapja Jézus Krisztusba vetett hite. Azért is, mert – egy Beatrice-dalszöveg szavaival élve – mindig megmondja, ha az a bizonyos kifordított bunda igazából pufajka.

Megalkuvás nélkül futott egykor a győzelemért, mely az egész nemzet győzelme volt. Ma ugyanúgy él, ahogy futott. Életének azonban már nem az olimpiai aranyérem a célja, hanem a „hervadhatatlan koszorú”: hogy Jézus Krisztus elfogadja őt olyannak, amilyen. Anélkül hogy képmutatató farizeust kellené játszania.

A *Szenvedésbe ágyazott gyönyörűség* című könyv tartalmas útmutató futópályához és az élet nagy futásaihoz egyaránt.

■ CHLADEK-

*Szenvedésbe ágyazott gyönyörűség* – Balczó Andrással beszélget Kocsis L. Mihály. Kairosz Kiadó, Budapest, 2005. Ára 1900 Ft.

# Hiánypótló munka ízléses külsőben

A napokban hiánypótló munkával jelentkezett a Jaffa Könyvkiadó. A Bolla Zsuzsanna teológiai magiszter, újságíró által írt és szerkesztett, *Bibliai eredetű utónevek* című könyvhöz hasonló jellegű összeállítás ez ideig még nem jelent meg Magyarországon.

A szerző és a kiadó célja az volt a közel kétezzer nevet tartalmazó, 176 oldalas könyvvel, hogy sorra vegye az Ó- és Újszövetség szereplőit, valamint a ma általánosan használt neveken kívül több ezer éve létező, egyedi és különleges személyneveket is ajánljon a névadás előtt álló szülőknek, akik esetleg komoly fejtörés árán sem jutottak még dűlőre születendő gyermekük nevét illetően. A kellemes hangzason túl a neveknél szimbolikus jelentőségük is van, ezért a névválasztással egy életre meg-



határozhatjuk gyermekünk identitását. A könyv segítségével a régi bibliai nevek újra bekerülhetnek a köztudatba, és így színesíthetjük ma használatos személyneveink palettáját, bővíthetjük a divatos nevek körét.

Bolla Zsuzsanna a válogatásnál a Károli- és az új fordítású Bibliában szereplő írásváltozatot vette figyelembe. A könyvben megtalálhatjuk egy-egy név eredetét, jelentését, bibliai előfordulását, valamint hogy viselője mikor ünneplheti hivatalosan a névnapját.

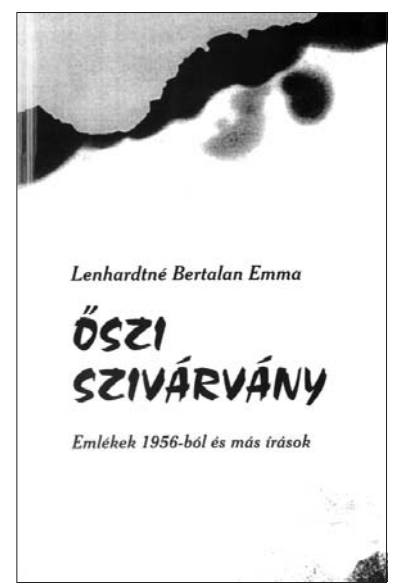
■ GIB

Bolla Zsuzsanna: *Bibliai eredetű utónevek*. Jaffa Kiadó, Budapest, 2005. Ára 1680 Ft. (A kötet a Jaffa Kiadónál – www.jaffa.hu – 30% kedvezménnyel rendelhető meg.)

# Emlékek '56-ból

Őszi szírvány címmel jelent meg Lenhardté Bertalan Emma új kötete, melyben a szerző az 1956-os forradalom alatt átélte élményeit örökíti meg. A cím jelképezte az író korára, másrészt arra, hogy az őszi szírvány ritka és csodás jelenség, mint ahogy az októberi forradalom is az volt a magyar nemzet egén. A kötet további része az írónak az *Evangelikus naptár* egyes kötetiben megjelent novelláit és az *Evangelikus Életben* 1994–2003 között közzétett írásait tartalmazza.

A könyvről és a szerző 2003-ban megjelent *Évtizedek sodrásában* című emlékezésregényéről a kiadó így ír: „A mindennapi ember életének szerepéből láttatva életünk, hazánk sorsfordulóit válik fontos, egy egész nemzet élményeit összegező szerzővé Lenhardté Bertalan Emma... Az ő íásaival olyan ember kerül a beszélő szerepébe, aki nem főhivatásúan szólal meg, aki közülünk egy, aki életének tanulságait – sok tehetséggel – mégis át kívánja adni másoknak.”



A könyv megvásárolható a Huszár Gál papír- és könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.), illetve megrendelhető a Czupi Kiadónál (8801 Nagykanizsa, Pityer u. 19). Ára 1900 Ft.

# A „szép új világ”, amelyben

## Illegális gyerekek

► **Óriási vita bontakozott ki néhány hónapja egy rangos hetilap hasábjain azzal kapcsolatban, hogy törvény tiltja az egyedülálló nők mesterséges megtermékenyítését. Tény, hogy egyre népesebb az egyedülálló – szingli – nők tábora, akik túl a harmincon biztos egzisztenciával, de élettárs, férj nélkül élnek, ám a gyermekvállalás csodájáról nem szeretnének lemondani. A tudomány elvileg lehetővé teszi, hogy ők is szülhessenek, a törvény azonban ezt megakadályozza, ugyanis a lombikbeprogramot csak házaspár és élettársak számára engedélyezi.**

Számos negatív sztereotípiát él a köztudatban a szinglikkel kapcsolatban: ők azok a harmincas nők, akik a *Szex és New York* című sorozat szereplőjéhez hasonlóan csak a karrierjükkel foglalkoznak, és esetükben sincs család alapítási. Éretlenek, kiegyensúlyozatlanok és képtelenek arra, hogy normális párkapcsolatban éljenek. Bizonyára akadnak ilyenek is, a többség azonban diplomás, több nyelvvizsgálóval, biztos egzisztenciával rendelkező, érett nő, aki ilyen vagy olyan ok miatt még egyedül van. (Csak zárójelben jegyzem meg: a harminc feletti egyedülálló férfiakal kapcsolatban miért nincsenek hasonló előítéletek?)

Ám amíg egy férfi jó esetben még évtizedekig képes a gyereknevezésre, a nők biológiai órája ketyeg, és sokan szinte mindent megtennének azért, hogy anyák lehessenek. Ha pedig valaki nem akarja azt hazudni, hogy „persze, szedem a gyógyszert”, és nem akar egy gyanútlan férfit „tudtán kívül” apává tenni, azt a törvényt gáncsolja el. Technikai akadály ugyan nincs annak, hogy ismeretlen donortól kapott spermával megtermékeztessék, ám a törvény ezt az eljárást csak házasságban vagy tartós élettársi kapcsolatban élőknél engedélyezi. Mivel az említett lapban hetek óta folyik a vita a témáról, felvetődött, hogy esetleg módosítani kellene a törvényt, hiszen erre valós társadalmi igény van. Csakhogy a felvetés többféle kérdést szül.

Ha jogi szempontból vizsgáljuk a problémát, akkor a törvény diszkriminatív, hiszen családi állapot alapján kizárja az egyedülálló nőket a mesterséges meg-

termékenyítésből. Ha egy párkapcsolatban élő nő szülhet, akkor szingli társait miért kényszerítik csalásra? Miért akarja a törvény megfosztani a társadalom egyre népesebb rétegét a szülés elementáris életmódjától? Ugyanakkor ha módosítanák a törvényt, az nem ásná alá a család intézményét? Kinek lenne jó, ha az amúgy is egyre terjedő egyszülős családmodell válna általánossá és követendővé?

Felvetődik egy sor pszichológiai probléma is. A gyerekek két szülőre van szüksége ahhoz, hogy kiegyensúlyozott és boldog legyen. Más kérdés az, hogy egyáltalán nem garancia a szülők házassága arra, hogy mindezt biztosítani tudják a számára. Akkor még mindig jobb csak az egyik szülővel élni, mint egy rossz házasság minden kínját végigszenvedve felnőni. Biztos vagyok abban, hogy a gyermekeiket egyedül nevelő anyák többsége mindent megtesz azért, hogy boldog, kiegyensúlyozott fiatalokat neveljen. Ugyanezt egy szingli is meg tudja tenni. Természetesen még egy családban is nehéz, emberpróbáló feladat gyereket vállalni, hát még egyedül, de mégis melyik egyedülálló szülő mondaná azt, hogy jobb lenne a gyermeke nélkül?

További gondot jelent, hogy milyen szándék vezérli azt a lányt, aki mindenáron gyereket akar. A magányát akarja oldani? Mert akkor bizony alaposan melléfog. Egy gyerek mellett éppolyan magányos marad, hiszen neki alapvetően társra van szüksége. Felvetődik az is, hogy nem önző szempontok vezérlik-e ezeket a nőket. Hiszen a gyerek nem luxustárgy, amelyet be kell szerezni, mert az irodában már mindenkinek van, és nekem is kell egy. És ki figyel a gyerek jogaira? Már magzatkorától fogva joga van az apával, anyával teljes életre.

A problémának számos etikai vonatkozása is van. Kinek az akarata hívja életre a gyermeket? Szabad-e egy nőnek eldöntenie, hogy egyedül akar-e gyermeket vállalni? Kinek szüli a babát? Magának? Mi jobb: meg sem születni, vagy apa nélkül felnőni? Jogunk van-e ilyen szinten beavatkozni Isten teremtő munkájába? Várjuk az olvasók véleményét.

■ Á. R.

A kérdéssel kapcsolatban várjuk olvasóink véleményét, amiként szívesen vesszük a 6–7. oldal többi írásával kapcsolatos hozzászólásait is. – A szerk.

## Az adventi vásárlási stressz és az ünnep

A hannoveri evangélikus püspök, Margot Käßmann igen határozottan mondott nemet az üzletnek az adventi időszakban való nyitva tartására. „Már most sokan úgy érzik, hogy advent semmi másról sem szól, mint a vásárlási lázról és a vásárlási stresszről” – jelentette ki a püspök a hannoveri tartományi zsinaton. Ez az „üzleti-esedés” nemcsak a keresztény hagyományt sérti, hanem hosszú távon kiüresíti az egész ünnepi készülődést. „Ha elvesz a tartalom, akkor minek a csicsás keret?” – tette fel a kérdést Margot Käßmann.

► *idea.de*

## Ihletett kísértés

Az egyetemen hirtelen jött ihletből arra kértem a hallgatóimat, hogy gondolják át, miként vállalnának a mi korosztályunknál kissé tisztességesebb generációt, és hogy miként lehetne erre felkészülniük, edzeniük.

Hozzánk hasonlóan majd nekik is lesz lehetőségük arra, hogy tisztességtelen eszközökkel előnyökhöz, pénzhez és álláshoz jussanak. De miként állnak majd ellent a kísértésnek, ha most diákként csak úgy imák zárthelyi dolgozatokat, hogy szigorú ellenőrzéssel „megóvjuk” őket a családi lehetőségektől, azaz a kísértésektől?

Ihletett mondatom így hangzott: „A zárthelyik attól lesznek nehezebbek, hogy lehetőség lesz csálni, de te mégsem teszed meg!” Tovább nehezítheti a hallgatók feladatát, hogy a zárthelyi idejére a következő mondat kísértésében még el is hagyom a termet: „Eljön az az idő, amikor a mi generációnk már nem lesz, nem tudunk titeket óvni a kísértésektől, és nektek mégis nálunk tisztességesebbnak kell lennetek.”

■ DR. PRÖHLE PÉTER

## Szekták és kultuszok

Wendgräbeni párbeszéd

► **A német főváros közelében fekvő wendgräbeni kastély adott otthont november 13. és 17. között a Berliini Dialógusközpont által szervezett Kelet-Európa-szeminariumnak. A Gustav Adenauer Alapítvány oktatási központja megfelelő helyszínt biztosított a rendkívül izgalmas és – sajnos – időszzerű téma megvitatásához: *Szekták és kultuszok Kelet-Európában – Keletről érkező kultuszok és szekták Európában. A tanácskozáson jelen volt többek között Porfirije Peric, a Szerb Ortodox Egyház püspöke; Debold Henri-Pier, a francia miniszterelnök vallásügyi főtanácsadója; a svájci Infoszekta szervező; Dvorkin Alekszander orosz egyetemi tanár, a téma egyik nemzetközileg elismert kutatója; a volt szovjet utódállamok több képviselője, továbbá az Ökumenikus Tanulmányi Központ képviselője és a sorok írója is.***

A kommunista rendszerek összeomlását követően társadalmi és vallási ébredés indult el Közép- és Kelet-Európa számos országában; ez a folyamat szabályos vallási invázióhoz vezetett. Mi maradt tizenöt évvel később ebből a vallási invázióból? Érzékelhető-e már valamilyen ellentétes irányú mozgás keletről a Nyugat irányába? Milyen tapasztalatokra tett szert a vallás szabadsággal kapcsolatban társadalom és egyház, iskolák és újságírók? Létezik-e vallásügyi lobbis, s ha igen, mekkora szerepet játszik Kelet és Nyugat kiegyenlítésében? Továbbá hogyan képes az új szabadság megvédeni magát a szabadság ellenségeivel szemben?

Tizenhat ország mintegy harminc négy szakértője kísérte meg a fenti kérdések megválaszolását. A legkülönbözőbb területekről érkezett résztvevők egyházak, kormányok és civil szervezetek képviselői voltak. A tanácskozás magvát az információ- és tapasztalatcsere képezte, de hangsúlyos szerepet kapott a szekták elleni küzdelem eredményeinek a bemutatása is. Amíg meg nem történik az eredmények részletes publikálása és az adatok feldolgozása, minden bizonnyal nem hasznos, ha megosztjuk az olvasókkal a tanácskozás néhány általános tapasztalatát.

\*\*\*

Amilyen bámulatos és csodálatra méltó az emberi elme találékonysága, legalább oly retentó is, amikor nagyfokú fogékonyságot mutat az iszonyú dolgok iránt. A sátnizmus képviselői nincsenek sokan sem Németországban, sem másutt a világban, de a modern technika lehetőségeit – például a világhálót – felhasználva viszonylag sok embert érnek el. Nagyon gyakran súlyos problémákat okoz, hogy a sátnista szekták ideológiája okkultizmussal vegyes, de nem ritka a vámpirizmus és a kannibalizmus gondolata sem. E honlapokon gyakran láthatók megcsonkított emberi testek, de a boszniai háború kegyetlenkedéseit bemutató videóklipet is. E borzalmas helyek a világháló szabadságára hivatkóznak, nincsenek betiltva, így a sérülékeny lelkű gyermekek, lázadó kamaszok akadály nélkül felkereshetik őket.

Teljesen nyilvánvaló, hogy a sátnizmusmal a kriminalitás is egybefonódott. Mégis érthetetlen, hogy ha az elkövető tettének bizonyíthatóan „vallásos” indítéka volt, akkor – meghozott ítéletek tanúsága szerint – enyhébb büntetésre számíthat, mondván, nem volt cselekvőképesége tudatában, mert egy káros ideológia befolyása alatt állt...

A szekták egy másik csoportját azok alkotják, amelyeket nyugodtan nevezhetünk – a konferencia orosz résztvevőinek névadása alapján – „totalitáriánusoknak” is. E közösségek a politikai vagy gazdasági hatalom megszerzésére törekednek. Némelyek közülük saját titkoszolgálatot működtetnek, míg mások éveket töltenek el azzal, hogy feltérképezik egy „misszionári” kívánt ország hatalom megszerzésére irányuló titkos forgatókönyvekkel, kidolgozott straté-

giával rendelkeznek. Egy konkrét példa: Szerbiában öt évvel működésének megkezdése és kétéves állambiztonsági megfigyelés után voltak képesek betiltani a *Sanatan Sanstha* nevű közösséget.



Dr. Jayant Athavale, a Sanatan Sanstha mozgalom vezetője mint hadvezér

Az Atlantából érkező szekta belgrádi megalapítója Dragana Kumirovic volt, aki a hindu vallási gyökerekből táplálkozó közösséget kis házi körök kialakításával hozta létre. Hatékonyságukra jellemző, hogy néhány esztendő múlva már többszintű házat vásároltak Belgrád közelében. A szekta tulajdonképpen egyszerű vezetésre épülő gurumozgalmak, mely hamiskásan azt hirdeti, hogy mindenki maradjon a saját vallásában, de a guru utasításának megfelelő módon imádkozzék. A szekta tagjai a „lelki tanítás” és a joggyakorlatok végzése mellett fanatizálódnak, majd katonai jellegű kiképzést kapnak.

A szekta központjában tartott házkutatás során előkerült egy lista, amely vezető személyek, politikusok nevét és a velük kapcsolatos elképzeléseket is tartalmazta. Például: „A gonoszok még nem akarnak a lelki úton járni; e gonosz személyek lelki, pszichológiai és fizikai megsemmisítését 2006-ig kell véghezvinni.” A szekta 2002-ig kívánta felállítani az „Igazság Királyságát”. Az igazság azonban másként győzedelmeskedett. Amint a nevek nyilvánosságra kerültek, a szektát állam- és közösségellenes tevékenysége miatt betiltották.

Az elmondottakhoz a következő megjegyzés kívánkozik. Egész Európában mindössze három kormány fordít figyelmet arra, hogy a szekták illetve a vallásügyi kérdésekben tanácsadót alkalmazzon, valamint hogy megfigyelje ezen közösségek működését. Nagyon sok ország képviselőinek a beszámolójából kitűnt, hogy a szekták lobbitevékenységet folytatnak, és nyomást gyakorolnak a kormányokra. Ezáltal évekig képesek késleltetni vagy teljesen megakadályozni a vallási ügyek világos és átlátható szabályozását.

A szekták, a magukat vallásos színben feltüntető közösségek harmadik jellegzetes csoportja a betegségekben szenvedőket veszi célba. Például bármiféle orvosi hozzáértés vagy engedély nélkül egészségcentrumot hoznak létre. Így adnak – természetesen súlyos pénzért – „gyógyszereket” és hamis reményeket a rákban, illetve más krónikus betegségben szenvedőknek.

\*\*\*

A beszámoló nem volna teljes az Európa felé kacsingató új orosz mozgalmak

megemléke nélkül. Elsőként a Vissarion-vallást (a *visarion* szó jelentése: élet, áldást adó), majd az Anasztázia-hitet jellemzem röviden.

Az 1961-ben született *Torop Szergej*, „Visarion” művészi ambíciói kiélésének kudarcba fulladása után egy ufóhívó csoportot alapított. 1990-ben kinyilatkoztatást kapott: ő a Messiás utolsó megtestesülése. Tanítása szerint 2003 és 2015 között új korszak kezdődik a földön. Valahol az orosz tundrán, egy dombon sátrakban és kunyhókban él követőivel együtt, akik mind vegetáriánusok. Többesgök – körülbelül ötezer ember – eladta mindenét. Nagy az éhínség körükben, és vezetőjük „szelíd terrorral” irányítja őket. Az „angyalok” ott gépfegyverrel járnak.

Vissarion az elmúlt időkben – egy új orosz vallás előretörése miatt – vesztett népszerűségéből; rajongótáborával együtt a bevételei is csökkentek. A meglehetősen költséges „messiási uralkodás” fedezetét most Nyugatról próbálják biztosítani, elsősorban a Németországba visszatelepített oroszországi németek nehezebben érvényesülő csoportjait célba véve. De másutt és másként is próbálkoznak. A nyugati világban új, ökológikus modellként népszerűsítik közösségüket. Nem egy utazási iroda szervezett már oda járatokat.

A másik tipikus új orosz vallási divat az Anasztázia-hit. Anasztázia egy csodálatos képességekkel megáldott nő a tajgai erdőkből, akit ez ideig még senki sem látott. *Vladimir Megre*, a novoszibirszki üzletember azonban lejegyezte a vele való találkozások során átélt élményeit. (Megre egyébként nő ember, de e ténny egyáltalán nem zavarja őt abban, hogy szabadjára engedje szexuális fantáziáját.) Anasztáziával folytatott találkozásainak gyümölcse egy anyjához hasonlóan csodálatos, természetfeletti képességekkel megáldott gyermek.

Megre egyébként az első, tíz esztendővel ezelőtti találkozásuk óta nyolc könyvben jegyezte fel Anasztázia gondolatait, ökológiai és gazdasági reform elképzeléseit. Az Anasztázia-hívek vallásgyakorlatának egyik központi eleme a cédrusfahit. Elképzeléseik szerint az illető testét minden negatív hatástól megvédi a cédrusfa akár egy kis darabjának a viselése is.

Megre ez utóbbi vállalkozása valóban sikeresnek bizonyult. Legutóbbi, Anasztáziáról szóló könyve – *Létezem azok számára, akik számára létezem* címmel – mintegy 150 ezer példányban kelt el.

\*\*\*

A szeminariumon bemutatott konkrét esettanulmányok tükrében megállapították, hogy a destruktív, romboló hatású szekták elleni védekezés hathatós törvényi szabályozás és a belügyi szervekkel való folyamatos tapasztalatcsere, párbeszéd nélkül elképzelhetetlen. Az emberi szabadságjogok zászlai alatt sok lehetőség nyílik a visszaélésekre is, ezért fontos az egyházak és a civil mozgalmak figyelemfelkeltő szerepe.

Végül, kérem, senkit ne tévesszen meg némely történet néhol naiv, máskor meszeszerűen kiszínezett képvilága! A néhol ártatlan, máskor megmosolyogtató elképzelések mögött ugyanazon erők állnak: a báránybőrbe bújtatott farkasok, a mindig mindent megosztani, megzavarni akaró gonosz erők. Ezért is legyen fontos számunkra, hogy megbecsüljük azt, ami a miénk, és azt, aki a miénk lehet. Azt az Eljövendőt, akit adventben várunk: az Úr szelíd szolgáját, a Békesség Fejedelmét, a Csodálatos Tanácsost és az Erős Istent, akit a mi Urunkban, Jézus Krisztusban ismert meg a világ.

■ SZARKA ISTVÁN

# n élünk...

## Hideglelés

► Nagy megdöbbenést okozott számomra a Cool Tv Hungaricum című rajzfilmsorozata. A műsor méltó a tévécsatorna nevéhez – mely az angol nyelvben eredetileg „hideget”, „hűvösezt” jelent – hiszen az egészséges lelkiületű nézőt e sorozattal kirázza a hideg. A Hungaricum főszereplői ugyanis magyar történelmi személyiségek, akik teljesen anakronisztikus módon változott ocsmányságokat követnek el.

A rajzfilm címe határozottan üdítőnek hat az amúgy értéktelen és izléstelen filmeteket gyakorta műsorára tűző csatorna kínálatához képest: a Cool Tv-n hatodrangú rapper vezette autóbontós műsor ugyanúgy fellelhető, mint egy melegebből szóló filmsorozat. Szóval a címből kiindulva akár igényes, értéket közvetítő program is lehetne a Hungaricum, de mégsem az.

A Hungaricum korhatáros rajzfilm. Kizárólag tizenévesek felüli fiataloknak szól, bár ez már csak a főcím alatt tudható meg – ugyanis ekkor jelenik meg a kis tizenéves szám egy piros karikában. A műsoridő mindössze tíz perc, de a cselekmény színvonalából kifolyólag ötven IQ felett már két perc után agyzsibbadást okoz.

Nehezen lehet csak meghatározni, hogy mi is az egyes epizódok cselekménye. E sorok írója összesen három percet látott az egyik részből, de az is „több

volt a jónál”. Szerepelt benne fehér lóval nemi életet élő Széchenyi István-klón éppúgy, mint apáccal táplálkozó hétfejű Süsü sárkány. (Egyébiránt Süsü egyik feje – talán az esélyegyenlőség jegyében – az autistákra jellemző vonásokkal bírt...) A külsőségekben erősen a South Park című sorozatra hajazó műben Dózsa Györgyöt is ábrázolták – lila színű hawaii ingben, miközben tüzes trónján ülve gyermekeket éget meg. A tetőpont az a jelenet volt, amikor a fent nevezett szereplők közösen pornófilm forgatásába fogtak, melyben Szűz Mária és egy szakasznyi svájci gárdista volt a főszereplő...

Ennyi borzalom, ennyi undorító dolog a legkisebb összefüggés nélkül, mindössze három perc alatt. Hogy mi történhetett a hátralévő hét percben és a sorozat többi epizódjában, arról nincsen tudomásom. Am jobb bele sem gondolni.

Szerencsére már volt, aki feljelentette az Országos Rádió és Televízió Testületnél (ORTT) ezt a botrányos rajzfilmsorozatot műsorára tűző csatornát, mégis számos megválaszolatlan kérdés előttünk áll még.

Ki és mikor adott sugárzási engedélyt ennek a már sokadszorra közbötrányt okozó csatornának? Hogyan lehetséges az, hogy amíg keresztény tv-műsorok szinte csak rossz időpontban vagy egyáltalán nem kerülhetnek műsorra, addig egy kirívóan magyarság- és kereszténységellenes rajzfilm esténként műsoridőt kap? S végül hogyan válhatott „hungaricummá” az izléstelen, az erkölcstelen, az undorító, miközben devalválódnak a keresztény és nemzeti értékek?

Kérdések vannak, válaszok annál kevésbé. Egyben azonban biztosak lehetünk: ha a Hungaricumot be is tiltják egyszer, úgyis lesz olyan műsor, amelyik majd az örökébe lép. Amíg a közízlést a tömegsodorról szemben nem lehet a megfelelő irányba formálni, addig mindig lesznek újabb és újabb szabados és visszataszító műsorok.

Hogyan lehet a nézőt megtanítani arra, hogy ne legyen vevő az igénytelenre? Ez az igazi kérdés!

■ CHLDAK TIBOR

HMMM...

## December ötödike

„Latiatic feleyim zumtuchel, mic vogmuc. ýsa pur es chomuv uogmuc...” Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk? Bizony, por és hamu vagyunk... Mennyi kegyelemben teremtett minket Isten! Csodaszép hazával ajándékozta meg e föld lakóit, erdőktől zúgó hegyekkel, termő síkságokkal, éltető folyókkal. Szent István királyunkkal, aki kemény kézzel, de jövőbe látó bölcsességgel terelte őseinket Krisztus keresztje alá. Isten velünk volt ezer esztendőn át, jóban-rosszban, bajban és örömben. Sokszor nehezdedt ránk keze hitetlenségünk miatt, de szeretete nem fordult el tőlünk. Mindig adott új reményt, új feltámadást. Irított minket tatár, török, labanc – mi mégis megmaradtunk Európának e szegletében, nyelvünkben idegenként, de kultúránkban mégis európaiként. Tizenöt éve nyitott ajtót adott elbénk, megrázhattak magunkat, kitarult előttünk a szabadság ezernyi lehetőséggel.

Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk? Bizony, por és hamu vagyunk... és most éppen önpusztítókká lettünk. Fogyunk, teher és gond a gyerekek, alig-alig keresztelünk már. Teher lett az öreg is. Egyre több a családtag, önző és csak a karrierjét építő „szingli”. Még pár év, és túl kevesen lesznek az aktív dolgozók ahhoz, hogy kitermeljék az idős korosztály nyugdíját. Mint egy feje tetejére állított karácsonyfa, az életkorfa alján kevesen vannak a fiatalok, és főntebb egyre többen az ötven-hatvan-hetven évesek. Barátaim, valamit nagyon elrontottunk.

Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk? Bizony, por és hamu vagyunk... elhagytuk hitünket is, kiürülnek templomaink, fűfát ígérő szekták hordószónokai után futkosunk, akiknek gyakran csak a pénzünk kell. Megcsaltuk apáink és nagyapáink hitét, pedig ez tartotta meg őket, ha beborult fölöttük az ég. Ők még egyszerre építettek templomot és iskolát, mi inkább a luxusterepáróinkra költjük a pénzt, szidjuk a tanárt és a hitoktatást, hogy nem jól neveli tévén és számítógép előtt felnövő sarjainkat. Édesapa és édes-

anya, szülő és gyermek – vajon fontos-e még? Egyre agresszívebbek a gyerekeink, már az a kevés... Barátaim, nem rontottunk mi el valamit?

Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk? Bizony, por és hamu vagyunk... Határon túl rekedt testvéreink kopogtattak az ajtókon. Magyarok a magyaroktól csak hasonló jogokat kértek. Nem a kenyereinket, a házunkat, nem a munkahelyünket kérték. Csúpn hozzánk akartak tartozni ők, az elszakítottak. Magyar a magyarhoz. Ennyi. Barátaim, mindenki hazudott nektek, aki ennek az ellenkezőjét hirdette. Hazudtak, és rossz döntésre készítették minket. Mert megigéző szavukra hallgattunk, a kérő kézre pedig nagyot és fájót csaptunk. Ezt nektek, és nem állampolgárságot!

Aki járt a nyáron Erdélyben, érti a szót. Ott voltam Sáromberkén háromszázhusz fiatalal együtt. Ültünk az éjszakában a tűznél, és hallgattam őket. Szégyelltem magam. Nekem kellett magyaráznom azok helyett, akik ma nem mernek mutatkozni Erdélyben. Mohácsnál a török vert szét minket. Most egy éve pedig mi mondtuk több milliónyi, a trianoni határon kívül rekedt testvéreinknek: nem kellett! Olyan erkölcsi és szellemi kárt okoztunk a harsány nennel, amiért hamuba kellene ülnünk, és megszagattott ruhával kellene gyászolnunk, mint az Őszövetség embere tette bánatában. Mi, szlovák felmenőkkel, románakkal nevezük a szőlőnk megművelő, minden ágon magyar felmenőket felmutató erdélyi napszámosainkat. Sőt eltérjük, hogy helikopterekről vadásszák őket (!) a hatóság emberei, és kitalálják őket az „anyaországából!” Pedig azt a munkát végzik el, amelyre mi itt már nem találunk embert. Barátaim, valamit rettentően elrontottunk.

Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk? Bizony, por és hamu vagyunk... Kollégám, a földvári pap ünnepe. Hatévtényi küzdelem után megkapták a magyar állampolgárságot. Ő a trianoni határtól pár száz méterre, a romániai Nagylakon látta

meg a világot, minden őse magyar volt. A hatóság utolsó hűzása az volt, amikor a családnevét – Molnár – amúgy románosan, ékezet nélkül jegyezték be: Molnar. Tízezer forintjába került a módosítás, hogy végre a magyar helyesírás szabályai szerint ékezet kerüljön az a betűre. Barátaim, mondjátok: normális ez? Németország a csak oroszul tudó volgai németnek könnyedén megadja a német állampolgárságot, Ausztria is kiharcolta a Dél-Tirolban élő osztrákok jogait. Más népek is magukhoz ölelik elszakadt testvéreiket. Mi miért nem? Miért mi vagyunk ilyen önpusztítók?

Látjátok, feleim, szemetekkel, mik vagyunk? Bizony, por és hamu vagyunk... mert önmagunkat adjuk fel. Földadjuk értékeinket: történelmünket, múltunkat és kereszténységünket. Azt hisszük, akkor felelünk meg Európának, a nagyvilágnak, ha megszűnünk magyarok lenni, és mindenki más majmolásába fogunk. Rágjuk a hamburgert, ropogtatjuk a chipst, bálmuljuk a kritikán aluli, ocsmány és erkölcstelen tévéműsorokat. Normálisan már a Himmusz sem tudjuk elénekelni. Tesszük ezt akkor, amikor más népek újra felfedezik önmagukat, értékeiket, s egyre inkább büszkébbek másárukra, mint például az írek. Hallgatunk a „se Isten, se haza, se család” demagógiáját hirdető politikusokra, a helyzetükkel visszaélő újságírókra. Mindent igyekeznek lerombolni, amire büszkébbek lehetünk, ami erőt és önbecsülést, tartást ad. Alaktalan, gondolkodás nélküli embermasszává züllünk, ha rájuk hallgatunk... Barátaim, nos, mit gondoltok?

„Szerelmes bratým uimaggomuc ez scegin ember lilki ert... Szeretett barátaim, imádkozunk e szegény ember lelkiért...” – könyörgött mintegy nyolcszáz évvel ezelőtt egy sírnál a pap a Halotti beszéd szavaival. Szeretett barátaim, talán van még némi időnk, még nem a halotti imát mondják felettünk! Még tehetünk valamit. Önmagunkért, családunkért, nemzetünkért – megmaradásunkért.

■ LUPTAK GYÖRGY

## Összefogásra és bölcsességre van szükség a gyülekezetek gazdálkodásában

A 2005. évi állami zárszámadási törvény körül kialakult nézeteltérések bizonytalan jövőképet festenek – gazdálkodásukat és létüket tekintve is – a történelmi egyházak elé. Az ország a teljes eladósodás felé sodródik; vezetői nem tudják – vagy nem is akarják – megszervezni a hazai alapú nemzeti termelést. Ennek következtében meg nem kerestett pénzből, egyre nagyobb külföldi hitelekből, „adósságokból” tartja fenn magát, amelyek egyre drágábbak, és a mi zsebünkben lesznek (vagy talán nem?) visszafizetve. Elérkezik az az idő, amikor nem lesz külföldi hitel, amikor a gazdasági állapotokat mindenki a saját tapasztalatai alapján tudja majd igazán megítélni és értékelni.

Így kezd ez már kirajzolódni egyházainkban, gyülekezeteinkben is. Az állam bejelentette a 2005. év végi november–decemberi hittanpénzek és az ehhez kapcsolódó benzinpénzek visszatartását. Megteheti. Sőt azt is megteheti, hogy a 2005. évi meszleni tábor lebonyolításához pályázaton megnyert 250 ezer forintot a mai napig nem fizette ki, az összeget ezért a gyülekezeti kasszából kellett kivenni. És számtalan pályázattal ugyanez a helyzet az országban. Itt már az adott vagy a leírt szónak nincs hitele.

Vajon mi a cél? Ne csak az aluljárókban, vasútállomásokon legyenek kéregetők, hanem kéregeken mindenki: állampolgár, iskola, önkormányzat, egyház? Tartás a markukat, és ha beleköpnék, jól összedörzsölhetik, és kialakíthatják a saját túlélési taktikájukat...

Mi nem tartjuk a markunkat, hanem elvárjuk azt, amit a törvény biztosít számunkra. Tudjuk, hogy ez az ország az ezeréves keresztény kultúra szekerén jutott el 2005-ig. Azt is tudjuk, hogy hazánkban 1949-ig a kereszténységet és az egyházat állami törvények védtek, 1949-től pedig állami törvények üldözték, bebörtönözték papokkal, megkínzott püspökökkel, elvett egyházi ingatlanokkal, földbirtokokkal, amelyek addig az egyház megélhetését és függetlenségét is biztosították, amelyek a nemzet megmaradásának is alapvető tényezői voltak. Jöhett erre a földre tatár, török, ezeket a földeket nem lehetett „elbirtokolni”, mert vatikáni tulajdon képeztek, és újjá lehetett építeni rajtuk a nemzetet. A protestáns gyülekezetek földjei egyházközönségi tulajdon képeztek, amelyek elég jól megalapozták a gyülekezetek megélhetését.

A rendszerváltás után a magyar állam a Vatikánnal megkötött szerződésben lemondott az egyházi földbirtokok visszavételéről – a protestáns egyházak is így jártak el – annak fejében, hogy az állam örökös apanaszt biztosít az egyházi fenntartású intézmények működéséhez, finanszírozza a hitoktatást, hozzájárul a lelkesítő fizetésekhez és így tovább.

Most ott tartunk, hogy a volt egyházi birtokok „idegenek”, külföldiek kezén vannak, az állam pedig nem teljesíti meg a szerződésben vállalt köteleseit sem; kiszolgáltatott, üres vagy bezárt paróki-

ák, plébániák mellett „tarthatjuk a markunkat alamizsnáért”.

A szerződésen módosítani nem szabad. Volt idő, amikor a hívek attól tartottak, hogy az ávósok, a kommunisták ülnék be a deportált papok helyett a plébániára vagy a templomokba. Hála Istennek, tévedtek! A templomajtó most is nyitva áll, de most sem lépik át a küszöböt, irtóznak tőle; nem tartják számon Istent, de Isten számon tartja őket. Voltak közöttük, akik istennek hitték magukat, de már régen megették őket a kukacok. Isten azonban még mindig vezeti az övéit, bennünket.

Magyarországon minden normálisan gondolkodó ember tudja, hogy nemzetünk a történelmi egyházak nem jelenének veszélyt, és hogy az egyházi intézményektől való költségvetési elvonások nem javítanak a romló közállapotokon.

Az egyház – intézményeivel együtt – a nemzet gyarapításának, komoly társadalmi tőke létrehozásának, a haza javáért felelősséget érző keresztény ifjúság nevelésének a helye. Ha valaki nem hívó, azért még sorsközösséget vállalhat magyar emberként, szülőként, tanárként, vezetőként is ezekkel az értékekkel.

Akik olyan hangokat pendítenek meg, hogy az egyházat tartsák el a hívek, ahogyan a nyugati országokban, azok mondják el azt is, hogy azokban az országokban sohasem államosították az egyház javait – amelyeket a protestáns felekezetek esetében a hívek teremtettek meg áldozatos munkájukkal, adományaikkal! –, és azokban az országokban a „klerikális reakció” fogalma idegen a társadalomtól.

Bárhogyan alakul is a 2006. évi költségvetés, minden szinten – az országos egyház, az egyházkerületek, az egyház-egyház, a gyülekezetek szintjén – összefogás és bölcsesség kell ahhoz, hogy az előttünk álló „hét szűk esztendő” takarékos, meggondolt gazdálkodással átvészeljük.

Fogjon össze laikus és lelkész, gyülekezeti tag és vezető, hozzuk a kapcsolatainkat, ötleteinket, mesterségünket, szabadidőnkéből egy-két órát, gépeinket, eszközeinket, adományainkat! Aki eddig egyszerű gyülekezeti tag volt, legyen a maga lehetősége szerint a gyülekezet patrónusa, támogatója!

Vállaljunk közösen felelősséget egyházunkért, ahol mindenki megteszi, ami tőle elvárható, ahol példát mutatunk az ország marakodó, széthúzó, az Ország-házhoz sokszor méltatlan magatartást tanúsító vezetőinek.

A kereszténység ezeréves vonata, ha dőcögve is, de tovább fog haladni Magyarországon, és azokat is magával viszi, akik most azt gondolják, hogy rossz vonatra szálltak. De legyen bölcs minden utas, és ne szálljon le, mert ez a vonat biztos célba ér, és ha elfogy a sín, együtt fogunk imádkozni!

■ SZTRÓKAY ATTILA  
agrármérnök, társgyülekezeti felügyelő  
(Nemescső–Meszlen–Acsád–Köszegdorozslói  
Társult Evangelikus Egyházközség)

## Betiltanak az asztali imát

A norvég oktatási miniszter törvény által szeretné betiltani, hogy az iskolai étkezdékben a gyerekek asztali imát mondjanak.

„A norvég iskola nem imaház. Az asztali áldás ellenkezik a nem keresztény és nem vallásos gyerekek világnézetével” – fejtette ki álláspontját Øystein Djupedal oktatási miniszter. Számos iskolában ugyanis csak akkor kapják meg a tanulók az ebédet, ha elmondták az „Aki ételt-italt adott, annak neve legyen áldott” keresztény áldást.

A miniszter javaslatát a Tanügyi Felügyelőség is támogatja, ám ők a keresztény gyerekeket sem akarnák megfosztani szokásuktól, így kompromisszumot ajánlottak. Szerintük a törvény tiltsa be az asztali ima kötelező voltát, ám azoknak a szülőeknek a gyerekei, akik hitük miatt ragaszkodnak az imához, mondassák el önkéntes alapon az áldást.

► Forrás: Hírszerző.hu

# Karácsonyi praktikák

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: BODA ZSUZSA

A karácsonyi készülődés során sok háziasszony fejében megsokasodnak a „mit” és „hogyan” kezdetű kérdések: Mit süssek? Mit ajándékozunk? Hogyan csomagoljam? – Ezen az oldalon olyan ötleteket, kipróbált recepteket kínálunk, amelyek még az adventi készülődés időszakában kipróbálhatók, továbbgondolhatók. Szerkesztőségünk szívesen fogadja a további bevált praktikákat akár levélben, akár e-mailben.

## Ünneplőben az otthonunk

► **Advent négy hete, a várakozás időszaka arra is alkalmas, hogy apránként ünnepi ruhába öltöztessük otthonunkat. Feldíszíthetjük a bejáratú ajtót, az ablakokat, koszorút köthetünk. Ha a díszeket a saját elképzeléseink szerint magunk, esetleg a gyerekekkel együtt készítjük el, az öröm még nagyobb lesz.**

Sokan azért nem mernek belevágni, mert kétbalkezesnek tartják magukat. Alaptalan a félelem, hiszen egyszerű dolgokról van szó, ráadásul ma már minden elképzelhető kellék beszerezhető a hobbi- és kézművesboltokban. Aki



mégsem bízik a saját fantáziájában, válogathat a különféle ötletadó kiadványok, füzetek között, amelyekben részletes leírás, sok-sok kép mutatja meg a dekorációs fortélyokat.

### Mohakoszorú

Minden piacon kapható mohakoszorú, különböző méretben. Ezenkívül csupán négy gyertyára, körülbelül 2 méter szalagra, száraz virágra, tobozra, esetleg szárított narancskarikákra és 0,5 méter vastagabb, 1 méter vékonyabb drótra van szükségünk.

Így készül:

1. A mohakoszorú önmagában is mutatós, de még szebb, ha körbefonjuk örökzöldekkel. Ehhez fogjunk kisebb csokrokba luc- vagy normannfenyőgallyakat, tuja- vagy tiszafaágakat, és apránként kötözzük őket a koszorúra a dróttal.

2. A gyertyákat a következőképpen tűzzük a koszorúra: gyertyánként 4 darab kisebb, 3-4 centiméter hosszú, vastagabb drótot laposfogó között tartva, láng fölött felhevítünk, s amikor már elég meleg, beleszúrjuk a gyertya aljába. (Óvatosan, mert a drót hamar forró lesz, és ha nem tartjuk egyenesen, nagyobb lyuk keletkezhet, mint amekkorára szükségünk van!) Ha kihűlt a drót, és megszilárdult a viasz, beleállíthatjuk a koszorúba a gyertyákat.

3. Masnit kötünk a szalagokból. Fontos, hogy a szalagok harmonizáljanak a gyertyák színével. Az idén a fehér-krémszöld variáció divatos, a piros-arany mindig szép, de azért ne feledjük: advent liturgikus színe a lila! Könnyebb szép masnit kötni, ha drótszélű szalagot vásárolunk, mivel ez oda hajlik, ahová szeretnénk. Négy-öt centiméter hosszú, vékonyabb dróttal körbetekerjük a koszorút, a végét hosszabbra hagyjuk.

4. A gyertya köré ragasztjuk az apró tobozokat, száraz virágokat, a szárított narancskarikákat. A masnikat a dróttal a koszorú külső ívére, a gyertyák tövébe tűzzük.

Tipp: Használjunk virágkötéshez való lágy drótot, ez könnyebben hajlítható. A drót vágására csípőfogó a legalkalmasabb. Legkönnyebben ragasztópisztollyal ragaszthatunk (kézműves boltokban kapható), de kiválóan használhatók a pillanatragasztók is. Ez utóbbival óvatosan bánjunk, mert valóban mindent azonnal összeragaszt (az ujjainkat is). Gyerekek kezébe nem való!

### Ajtókoszorú

Ugyanúgy készül, mint a mohakoszorú, de gyertyákat nem tűzünk bele. Hosszabb, körülbelül egyméteres szalaggal áthurkoljuk, a koszorún megkötjük masnira, majd elég hosszúra hagyva az ajtóra rögzítjük.

### Ablakív

Virágkötőknél, piacokon kapható szalmaívet örökzöldekkel beburkolunk. Az ív közepét tobozzal, termékekkel, színes bogókkal díszítjük, és négy gyertyát tűzünk bele. Az ablakkilincsekre függesztve hangulatos téli dekoráció.

A Színes Ötletek sorozat Adventi lakásdíszek, illetve Asztaldíszek című kötetében nagyon sok tippet talál, aki szívesen ügyeskedik. (Cser Kiadó)

■ JÁSDI BEÁTA

## Faleveles pléd

### Alapanyagok

- 2 méterszer 1,40 méteres egyszínű poláranyag a takaró alapjának (a megajándékozott kedvenc színéből)
- 20 centiméterszer 1,40 méteres egyszínű poláranyag a faleveleknek
- az alappal egyező színű cérna a beszegéshez
- a falevelek felvarrásához és az eresz hímzéséhez valamilyen eltérő színű cérna

### Elkészítés

Szegjük körbe a pléd alapanyagát. Készítjük el papírból a falevél sablonját úgy, hogy beférjen egy körülbelül 20 centiméterszer 20 centiméteres nagyságú négyzetbe.

A sablont annyiszor rajzoljuk rá a levelnek szánt poláranyagra, ahányszor ráfér, illetve ahány levelet rá szeretnénk tenni a plédre. Nem kell a szokásos szegőszület rászámolni, mert a leveleket nem szegjük be.

A kiterített pléden helyezük el a kivágott faleveleket, és gombostűvel ideiglenesen rögzítjük az anyagon.

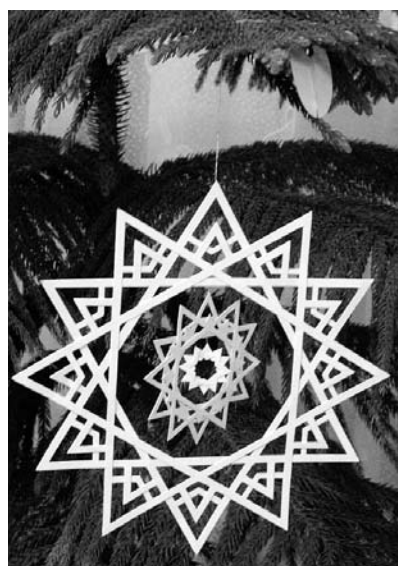
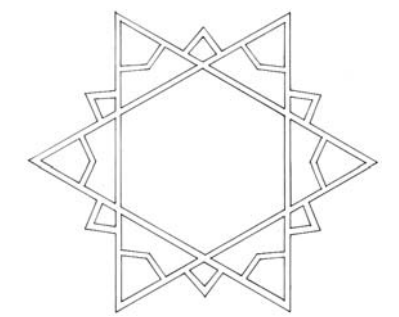
A varrógépebe fűzzük be az eltérő színű cért, és a gépet állítsuk be cikcakkmintára. (Ha több fokozat is van belőle, akkor a minél kisebb öltést használjuk!) A leveleket először cikcakkmin tával körbevarrjuk, gondosan ügyelve arra, hogy a tű egyszer a pléd alapanyagán varrjon, majd a falevélmintán legyen a másik öltése. Mivel nem szegjük be a varrás előtt az anyagot, a cikcakkvarrással biztosíthatjuk, hogy később, amikor kimossuk a plédet, az anyag ne



## Csillagdíz

Papírból készíthető el ez a mutatós dísz, amely nemcsak a karácsonyfa éke lehet, hanem ajándékkísérő is.

Elkészítéséhez az alábbi mintát rajzoljuk meg kétszer egy rajzlap vastagságú papírra, majd vágjuk ki és ragasszuk egymáshoz őket a fotón látható módon. Kisebb méretekben elkészítve a nagy csillag közepébe egy cértaszál segítségével további csillagokat is tehetünk.



## Kókuszos tekercs

Hozzávalók egy adaghoz

Tészta

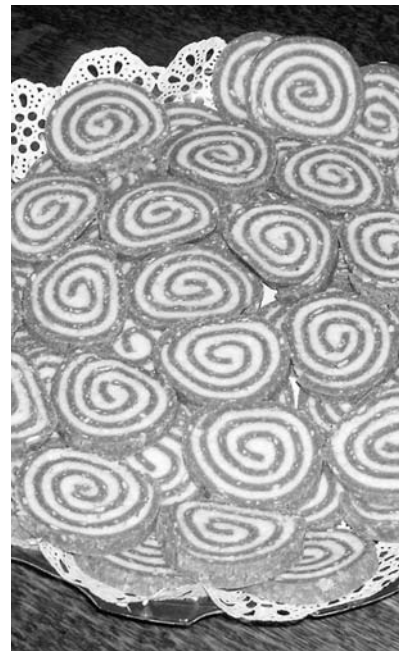
- 30 dkg darált háztartási keksz
- 20 dkg átszitált porcukor
- 2 evőkanál kakaópor
- rum
- langyos tej

Krém

- 10 dkg kókuszreszelék
- 20 dkg átszitált porcukor
- 10 dkg Rama margarinkocka
- egy kevés tej

### Elkészítés

A kekszet összekeverjük a porcukorral és a kakaóporral, majd ízlés szerinti mennyiségben rumot öntünk hozzá. Elkezdjük összegyúrni annyi tejet hozzáöntve, hogy a tésztánk ne legyen se túl kemény, se túl lágy. Nejlonnal letakarva érni hagyjuk, amíg a krémet elkészítjük.



A porcukrot jól kikeverjük a vajjal, majd hozzáadjuk a kókuszreszeléket és annyi tejet, hogy a krém jól kenhetővé váljon, de ne legyen folyós.

A tésztát jól beporcukrozott deszkán 2-3 mm vastagra kinyújtjuk, majd rajta krémlappal egyenletesen szétkenjük a krémet. Ezek után a tésztát bejgliszterűen feltekerjük. Arra ügyeljünk, hogy a rétegek szorosan illeszkedjenek egymáshoz, mert így lesz mutatós a sütemény. A tésztát több tekercsre valóan kell elosztani. A tekercseket tálcára tesszük alufóliával alul-fölül betakarva, majd az egészet hűtőben pihentetjük néhány órán át. Karikákra felszeletelve tálaljuk.



## Üdítő szelet

Hozzávalók

Tészta

- 4 tojás
- 20 dkg kristálycukor
- 4 evőkanál langyos víz
- 2 evőkanál olaj
- 1,5 evőkanál kakaópor
- 14 dkg cukor
- 1 csomag sütőpor
- egy csipetnyi só

Krém

- 25 dkg Rama margarinkocka
- 50 dkg túró
- 30 dkg átszitált porcukor
- 1 citrom reszelt héja

Máz

- 2 csomag „főzős” vaníliás pudingpor
- 7,5 dl szénsavas üdítő (narancs-, málna, kóla stb.)
- 2 evőkanál kristálycukor

### Elkészítés

A tojássárgákat a kristálycukorral és a langyos vízzel jól kikeverjük, majd hozzáadjuk a lisztet, a sütőport, a kakaót, a sót és az olajat. A legvégén hozzákeverjük a tojásfehérjék felvert habját. Egy minél nagyobb tepsi kibélelünk sütőpapírral, és beleöntjük a tésztamasszát. Körülbelül 160-170 Celsius-fokon húsz percig sütjük, majd hűlni hagyjuk.

A krém elkészítésénél a porcukrot az apró darabokra vágott margarinnal, majd a túróval, végül a citrom reszelt héjával lazán összekeverjük. Arra ügyeljünk, hogy ne váljon folyóssá a krém. A kihűlt tésztán egyenletesen elkenjük a krémet, és elkészítjük a mázat.

A pudingport összekeverjük egy tálban a cukorral, majd hozzáöntjük a szénsavas üdítőt. Ezt az egészet nagy lángon állandó keverés mellett felforraljuk, majd egy kicsit hűlni hagyjuk. Még melegen, dermedés előtt egyenletesen a sütemény tetejére kenjük.

A süteményünkre a máz felvitelét előtt tehetünk narancs- vagy egyéb gyümölcsdarabkákat is. Ettől még izletesebb lesz.

## Harmonika

Egyszerűen elkészíthető, de mégis mutatós az a csomagolástechnika, amelyet alkalmazva a könyveket, lemezeket és egyéb lapos ajándékainkat a szokásostól eltérően nyújthatjuk át.

Ollón és ragasztószalagon kívül az eredetileg szükségesnél nagyobb csomagolópapírra lesz csupán szükségünk.

Első lépésként csomagoljuk be az ajándékot a hagyományos módon úgy, hogy a „harmonikásra” szánt oldalon jóval hosszabban hagyjuk meg a csomagolópapírt. (Minél hosszabb ez a rész, annál több hajtást tudunk beletenni.)

Fentről lefelé kezdjük el harmonikaszerűen meghajtogatni a csomagolópapírt az ajándék vastagságával megegyező szélességű csikokban.

Amikor elérkezünk az ajándékig, az egyik szélénél egy kis darab ragasztószalaggal rögzítjük a meghajtogatott papírt. Ha elengedjük, tapasztalni fogjuk, hogy a többi része legyezőszerűen szétnyílik.





## Gonosz televízió (?)

„Magyarország a legújabb kutatások szerint átlagosan napi 249 (!) perccel – az USA-t és Mexikót követve – a dobozós harmadik helyen áll a tévézésre fordított napi időmennyiség tekintetében” – olvasható egy középiskolásoknak szánt médiatankönyv bevezetőjében (Sullivan–Dutton–Rayner: *Médiaismeret*. Korona Kiadó, Budapest, 2002). Azt hiszem, erre mondják: „beszédessé számok”. A három évvel ezelőtt megjelent kötet az egyik napilapunkat is idézi, amely részlet kiválóan példázza a téves beidegződést, miszerint „a tévé megöli a gyermekek lelkét!”

A tévé tehát gonosz?

Dehogyan. Már a „gonosz televízió” kifejezés is csak egy „képzavar”, hiszen hogyan lehetne egy eszköz – gonosz? Kétségtelen, hogy amikor hazánk lakói naponta átlagosan négy órát ülnek előtte, neveléses lenne azt állítani, hogy a médiával való telítettségnek semmi jelentősége sincsen. Ugyanakkor nem kevésbé neveléses a tévé és az ördög közötti egyenlőségjel erőltetése. Mint arra a fent említett tankönyv is utal, ez a felfogás „inkább gátolja, mint segíti a szívósan terjeszkedő médiumok működésének felfejtését, hiszen nem ismeri, nem is akarja megismerni a média valóságos természetét és tényleges társadalmi szerepét”.

Gonosz televízió: nincs. Legfeljebb gonosz szerkesztők vannak. Bár egyre inkább úgy gondolom: valójában gonosz szerkesztők sincsenek; legfeljebb rossz szándékú szerkesztők, akik talán nincsenek is tudatában saját, fals világnézetüknek. Jézus sem véletlenül könyörgött a keresztfán: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” (Lk 23,34) Sajnos sokan vannak, akik „high-tech médiumokként” közvetíthetnek az Élet ígét is, mégis „újra megfeszítik önmagukat az Isten Fiát, és meggyalázzák őt” (Zsid 6,6), s munkálkodásukkal sokakat megtévesztenek – nyilván magukat is.

A legtöbb hitvita forrását is ez jelenti. Jó néhány teológus azzal érvel a televí-

ziósatornák ellen, hogy hiába sugároznak vallási műsorokat, ha azok egyrészt nem főműsoridőben láthatók, másrészt úgy helyezkednek el a műsorfolyamban, hogy az előttük és utánuk lévő adás (gyakran) kifejezetten keresztényellenes tartalmakat közvetít. „Istennek nincs szüksége arra, hogy ilyen körülmények között, ilyen környezetben tünjön fel...” – hallottam egyszer egy gyülekezeti tagtól.

Szerintem ez a vélekedés – tarthatatlan. Isten igéje minden kommunikációs csatornán ugyanaz, legyen bármi előtte, utána, és sugározzák bármikor. Sokkal inkább szívafájdalmam, hogy ritkán készülnek igazán jó, fiatalok számára is nézhető vallási műsorok. A vallási összeállítások szerkesztői sajnos gyakorta nehezen értik ezt, mivelhogyan elotompult a hallásuk (vö. Zsid 5,11). Pedig Jézus megmondta apostolainak: „... tegyetek tanítványát minden népet...” (Mt 28,19) Az sem véletlen, hogy a Szentlélek kitérésének is az volt a nyitánya, hogy a – Mátyással kiegészült – tizenkettő különféle nyelven kezdett beszélni, így „mindenki a maga nyelvén hallotta őket” (lásd ApCsel 2,4-6.11). Pál apostol a nyelveken való szólást és prófétiát kegyelmi ajándéknak tekinti (lásd 1Kor 12,10), amely tágabb értelemben természetesen a filmnyelvre, a film képi világának formanyelvére is vonatkozik. „Ki tudja, hányféle nyelv van ezen a világon, és egyik sem értelmetlen” – így Pál (1Kor 14,10). A fiatalok videoklipet nyelvezete sem értelmetlen – legfeljebb a rugalmatlan szerkesztők számára, akik már belefáradtak a mindennapos rutinba, és képtelenek megújulni.

„Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává.” (1Kor 6,12) Szóval minden szabad, a tévéműsorok élményéről sem kell lemondani, meg egyébként is: „Nem mind szent, ki templomba ment” – tartja a mondás. Semmi hasznunk nem származik abból, ha a képcsövet letakarjuk fekete leppellel. A kulcsszó a választás, avagy a választás szabadsága, amely felelősséget is je-

### SZÓSZÓRÓ



Ifjúságirovat-gazda: Balog Eszter

lent: felelősséget saját magunk iránt. Mert igenis vannak „nem vegyi eredetű szellemi kábítószer” is, melyek Szretykó György szerint „akár életre kiható magatartási zavarokat idézhetnek elő”, pont úgy, mint a vegyi kábítószer. Ezek a megtévesztő tévéműsorok.

Persze ez most nyilván nagyon tudálékosan hangzott, de gondoljunk csak bele: hány ember rabja mindenféle álomvilágnak, melyből képtelen szabadulni? Hányan és hány órát „áldoznak” a nappaliban a „házi oltár” előtt, gyilkos haraggal leüvöltve a családtagokat, ha hangoskodni mernek ebben a „szentélyben”? S nem utolsósorban: miért is boldogtalan minden második fiatal? Miért nem talál társat magának? Miért elégedetlen a külsejével?

Még sok ilyen költői kérdést lehetne feltenni. Bízom benne, hogy nincs rá szükség. A lényeg: választanunk kell s vizsgáljunk: a szabad akarattal ne legyen csapdánk, a szabadságunk pedig ne váljon szabadossággá. A tévéműsorok azért készülnek, hogy nézzük őket, de képesnek kell lennünk arra, hogy döntéseket hozzunk, hogy mérlegeljünk.

Jézus főpapi imádságában oly egyszerűen s oly nagy szeretettel fogalmaz a jóvéd védelmében: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Jn 17,15) Krisztus óv minket a hamis tanítóktól és hazug sztároktól, akik olyanok, „mint a tenger megvadult hullámai, amelyek saját szegényüket tájékoztatják, hogygyöcsillagok, akikre az örök sötétség homálya vár” (Júd 13).

Könnyű a jó műsört megkülönböztetni a rossztól, miként „minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt”. Mert egyszerű ez: „Gyümölcsöikről ismeritek meg őket.” (Mt 7,17.16)

■ ANDRISKA JÁNOS

## Áhítatok adventtől vízkeresztig

„Pilinszky János szerint advent a várakozás szentsége. Rokona ez annak a gyönyörű gondolatnak, hogy meg kell tanulnunk vágyakozni az után, ami a miénk” – szól az olvasóhoz Zászkaliczky Pál adventi áhítatoskönyvének előszavában.

Valóban. Eljött a világ világossága közénk. Vajon be tudjuk-e fogadni, vajon mennyit tudunk befogadni az önmagát nekünk ajándékozó Istentől?

Minden advent és karácsony újabb kitüntetett lehetőség arra, hogy átéljük Isten szeretetének a csodáját. Ebben kíván segítségünkre lenni Zászkaliczky Pál új könyve, amely advent első vasárnapjától vízkeresztig, azaz január 6-áig szegődik útítársul hozzánk lelki zarándoklatunkon.

Az áhítatok alapigéi az evangélikus egyház által az egyes vasárnapokra és ünnepekre kirendelt textusok. Az imádságok szövegében – részben vagy egészben – többször megjelennek az *Evangélikus énekeskönyv* énekei, hiszen ezek megzenésített imádságok, a Krisztussal való személyes találkozás örömeiről szóló bizonyosságok. A szerző húsvéti áhítatoskönyvéhez hasonlóan ennek a kötetnek az üzenetét is gondosan válogatott versek és képzőművészeti illusztrációk mélyítik el. „A korban és hitben előttünk jártak hite így gazdagíthatja és erősítheti a mi hitünket.”



Az evangélikus lelkész szerző szívből jövő kívánsága, hogy az áhítatok „állítsanak meg mindnyájunkat »a hetek, órák, percek kattogó, szenttelen vonulása« közben”, és „a csendben tanítsanak meg vágyakozni az után, aki jön...”

■ BRANYITSKAI BORBÁLA

Zászkaliczky Pál: *A várakozás megszentelése – Napi elmélkedések adventtől vízkeresztig*. Harmat Kiadó, Budapest, 2005. Ára 880 forint.

## Csalárd barát

EVÉLET LELKI SEGÉLY



Szőkéné Bakay Beatrix

► „Égészen kisiskoláskorom óta minden titkomat és érzésemem megosztottam a legjobb barátommal, akivel egy osztályba jártunk az általános iskolában. Egyforma volt az érdeklődési körünk, az ízlésünk, és valahogy mindig mindentől ugyanaz volt a véleményünk is. Szeptembertől más-más középiskolában tanulunk. Éva nem hív, nem jelentkezik, sőt letagadtatta magát a szüleivel, ha kerestem. Közös barátaink előtt csak rosszat mond rólam, és kibeszéli a titkaimat. A lelkész szerint érdemes keresnem még a társaságát? Nem értem, mi történt vele!”

Kedves Dalma! Bízom benne, hogy válaszom tegeződő formája nem bánt meg téged, hiszen édesanyád lehetnél, és szeretnél is bizalmas hangvételű leveledre anyai szívvel reagálni.

Tudom, mit érzel most. Elárult, becsapott az, akiben a legjobban megbíztál. A barátság komoly és szinte szent érzés mélyen megsérült benned, ráadásul érthetetlen a számodra, hogy gyermekkori pajtásod miért nem akarja veled tisztázni esetleges sérelmeit. Miért bújják a szülei mögé, miért ragadtatja magát hazugságra ahelyett, hogy őszintén megosztaná veled a gondolatait?

Bölcs Salamon példabeszédei között a következőket olvashatjuk a Szentírásban: „Ahogyan a víz tükrözi az arcot, úgy tükrözik a szívben az ember.” (Péld 27,19) Leveledből nem derül ki pontosan számomra, hogy Éva milyen érzéseket és emlékeket hordozhat magában barátságok elmúlt éveit illetően. De szívének jelenlegi „állapota” arra enged következtetni, hogy öntörvényű, makacs és hűtlenkedő. Talán sovány vigasznak hat a jelenlegi élethelyzetedben, de most – hogy útjaitok elváltak – láthatod szívében tük-

rözödni az ő igazi énjét. Sokszor hálóg van a szemünkön, amikor nem vesszük észre (vagy nem akarjuk észrevenni) családtagjaink, barátaink nemes vonásait vagy jellemhibáit. De ezután történik valami... jó vagy rossz, és megismerhetjük őket olyannak, amilyenek valójában.

Nem hiszem, hogy a barátódd az új környezet hatására változott volna meg ennyire, bár kétségtelen, hogy az új társaságba való beilleszkedés gyakran együtt jár a régi kapcsolatok mellőzésével. Ebben az esetben már korábban meg kellett kezdődnie az érzelmi eltávolodásnak! Nem játszhat benne szerepet Évának a külső megjelenésére vagy a sikereidre való irigykedése? Esetleg előfordult, hogy ragaszkodó szeretetteddel már-már fojtóan rátelepedtél a barátóddra, vagy határozottságoddal a háttérbe szorítottad szabadságra áhító személyisége? – Mindezek bármelyike megmagyarázná, hogy miért döntött úgy, hogy elvágya a benneteket összefűző barátság szálait. Ugyanakkor semmilyen magyarázat nem kielégítő, ha arra gondolok, hogy megtagadja az együtt töltött idő bensősége napjait, és a hátad mögött kibeszéli téged, sőt a titkaidat is felfedi illetéktelen személyek előtt.

Hogy érdemes-e vele keresned még a kapcsolatot? Abban az esetben igen, ha kész vagy arra, hogy barátságok minősége megváltozzon. Dalma, hívtad már Évát a gyülekezeti ifibe? Hosszabb, most nem idézett leveledből kiderül, hogy te magad sem vagy ott túl gyakran látott

vendég. Vagyis hogy csak vendég vagy... és nem tag. Tudod, a barátság egyszerű dolog, mégis azt kell mondanom neked, hogy rendkívül törekény valami. Sok legendás barátság történetét papírra vetették már, mégis az a tapasztalatom, hogy a személyes érdek gyakran felőrli a baráti összetartozás nemes érzelmét. De ha két ember Krisztusban édesestvérré lesz, akkor az érdek- és véleménykülönbségeket nap mint nap feloldja az isteni szeretet.

A krisztusi alapra állva lecsendesül a szív, és megnyugszanak a kedélyek. Az ember többé nem elvinni, hanem adni akar. És aki tudja, hogy emberi kapcsolatai is a Mindenható kegyelmében vannak elrejtve, annak már nem szorul öklöbe a keze. Annnyira szívén ütött ez a mondatod: „...minden titkomat és érzésemem megosztottam a legjobb barátommal...” Mert az a mi nagy bajunk, minden csalódásunk ősforrása, hogy nem Jézusra nézünk, nem vele osztjuk meg szívünk titkait, örömeit és búslását, félelmeit és haragját! Nem vele, hanem „tesztel és vérrel!” tanácskozunk.

„Nincs senkiben nagyobb szeretet annál, mintha valaki életét adja barátaiért” (Jn 15,13) – mondja szabadító Urunk. Ezért biztosak lehetünk benne, hogy ő sohasem él majd vissza a bizalmunkkal. Szavait „vérig menő szeretete” igazolja. És tudod, hogy mi a legcsodálatosabb? Hogy Jézus soha nem olyan lát bennünket, amilyenek most vagyunk. Lehetőséget lát bennünk, azaz látja azt is, hogy mivé válhatunk...

Te mit gondolsz, lehet még hűséges barát Évából? Biztosan ő is örülne egy megújult Dalmánknak! Imádságos szeretettel hordozlak:

■ SZŐKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.



SOLYÓMS JÁNOS FELVÉTELE

## HETI ÚTRAVALÓ

Egyenesedjétek fel, és emeljétek fel a fejetekeket, mert közeledik a megváltásotok. (Lk 21,28)



Advent második hetében az Útmutató heti és reggeli igéi az Emberfia második eljövételére figyelmeztetnek. „Az irgalmas Isten nem akarta, hogy az ítéletnap hirtelenséggel leljen meg bennünket. Ezért kegyelmével megtisztelve híven figyelmeztet: Édes gyermekeim, térjétek meg, higgyetek Fiamban, kit nektek küldtem!” (Luther) Jézus az első adventkor rejtetten, kicsiny gyermekként jött el. Azóta igéje Szentlelke által van jelen közöttünk – ígérete szerint a világ végezetéig: „És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel.” (Lk 21,27) Emelt fővel és nem a félelemtől megdermedve várhatjuk Jézust, mert ő vált és szabadít meg bennünket a bűn, a halál és az ördög hatalmából. „Legyetek tehát türelemmel, testvéreim, az Úr eljöveteleig.” (Jak 5,7) Addig is imádsággal erősítsük meg szívünket: „Jöjjön el a te országod!” – „Uram, Seregek Istene, újíts meg bennünket! Ragyogtasd ránk orcádat, hogy megszabaduljunk!” (Zsolt 80,20) Isten gyermekei hit és türelem által öröklék az ígéreteket, „ami üdvösséggel jár... De kívánjuk, hogy közületek mindenki ugyanazt az igyekezetet tanítsa mindvégig, amíg a reménység egészen be nem teljesedik...” (Zsid 6,9.11) A gyülekezetet nem a kívülről, hanem a belülről származó pogány tanítások zulesztik szét. Bálám hamis próféta, tévtanító volt. Nekünk is hirdették a lehetőség és az ígért: „Térj meg tehát... Aki győz, annak adok (... új nevet...)” (Jel 2,16–17) Mi csak Jézus nevében győzhetünk, ha nem hidegülünk meg az isten- és emberszeretet gyakorlásában. Második eljövetele előtt Urunk másodsor is felkínálja ezt a lehetőséget, és ígértet tesz: „...térj meg, és tedd az előbbiekhöz hasonló cselekedeteidet...” „Aki győz, annak enni adok az élet fájáról”, melynek gyümölcse az örök élet (Jel 2,5.7). Az Emberfia második eljövetelekor „mindnyájunknak leplezetlenül kell odaállnunk a Krisztus ítélőszéké elé” (2Kor 5,10). Isten igazsága minden emberé kegyelméből, hit által, „mert ahogyan ő igaz, igazza teszi azt is, aki Jézusban hisz” (Róm 3,26). Pál most tőlünk kérdezi: hisszük-e és tudjuk-e, „hogy ha földi sátorunk összeomlik, van Istentől készített hajlékunk, nem kézzel csinált, hanem örökkévaló mennyei házuk?” (2Kor 5,1) A nagytanács tagjai nem hitték, hogy Jézus Isten fia, s hogy „ott ül majd az Emberfia Isten hatalma jobbján” (Lk 22,69), ahonnan „újra eljön dicsőségben ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége” (Niceai hitvallás). Nem hagy tudatlanságban minket Pál apostol; a feltámadás rendjét Krisztus eljövetelekor az ő igéjével így mondja el: „Mert amint felhangzik a riadó hangja, (...) maga az Úr fog alá szállni a mennyből, és először feltámadnak a Krisztusban elhunytak, azután mi, akik élünk, és megmaradunk velük együtt elragadtatunk felhőkön az Úr fogadására a levegőbe, és így mindenkor az Úrral leszünk.” (1Thessz 4,16–17) „Bizony betelik az idő, / És Isten Fia eljön...” (EÉ 502,1)

■ GARAI ANDRÁS

## HIRDETÉS

A főt evangélikus gyülekezet december 11-én 15 órakor istentisztelet keretében emlékezik meg néhai lelkészéről, Zászkaliczky Pálról (1905–1962) születésének 100. évfordulóján. Visszatekintő előadást id. dr. Fabiny Tibor professzor tart, igehirdetésrel id. Zászkaliczky Pál szolgál. Az Isten követségében címmel megjelenő életrajzi könyvet ifj. Zászkaliczky Pál mutatja be.

## HIRDETÉS

### Nyitott kapuk napja a Berzsényi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) és Kollégiumban

Értesítjük a 2006/2007. tanévben a líceum 5. és a 9. évfolyamára jelentkező tanulókat és szüleit, hogy december 13-án, kedden 17 órakor az 5. évfolyamra jelentkezők és szülei számára, december 14-én, szerdán 16 órakor pedig a 9. évfolyamra jelentkezők és szülei számára beiskolázási tájékoztatót tart.

Szeretnénk továbbá tájékoztatni az érdeklődőket arról is, hogy a líceum jelenlegi 5. évfolyamának óráit december 13-án, jelenlegi 9. évfolyamának óráit pedig december 14-én 8 óra és 11 óra 35 perc között (az első négy tanítási órán) tekintetik meg.

További információk: www.bdeg.sopron.hu/beiskolazas, tel.: 99/512-439; 20/824-6447.

## HIRDETÉS

### Zenei programok

**Adventi zenés esték** a békásmgyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező utca 12.)

December 4., vasárnap 17 óra

Gregorián dallamok evangélikus szerzők orgonaműveiben – Finta Gergely orgonaestje  
Ígét hirdet Mátrai Marianna evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője.

December 11., vasárnap 17 óra

A helvét liturgia gregorián dallamkincse – Bódiss Tamás orgonaestje  
Ígét hirdet Victoriné Erdős Eszter, a Ráckeresztúri Drogrterápiás Otthon vezetője.  
A hangversenyekre a belépés díjtalan.

**Adventi egyházzenei áhítatot tartunk** a dunakeszi evangélikus templomban (Dunakeszi, Verseny u. 2.) december 4-én, vasárnap 16 órai kezdettel. Az alkalmon a Főt evangélikus Egyházközösség énekkara szolgál közöttünk.

**Adventi zenés áhítat** 2 a zuglói templomban (Budapest XIV., Lőcsei u. 32.) december 8-án, csütörtökön 18 órai kezdettel. Közreműködik: Bednarik Anasztázia és a hittudományi egyetem liturgikus ének szeminariuma. Műsoron: Bach, Bruhns, Pókóthy művei és adventi liturgikus tételek.

**Jótekonysági hangversenyt rendezünk** a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium javára a Deák téri evangélikus templomban (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.) december 9-én, pénteken 18 órai kezdettel, amelyre minden érdeklődőt szeretettel várunk. Közreműködnek a gimnázium tanulói, tanárai és együttese. Fellépő vendégeink: Németh Csaba orgonaművész és a kelenföldi evangélikus kamarazenekar Hoós Andrea vezetésével. A belépés díjtalan, az of-fertoriumot tanórán kívüli programok támogatására fordítjuk.

Az oroszlanói evangélikus templomban december 10-én, szombaton 18 órakor **karácsonyi hangversenyt tartunk**. A műsorban elhangzik: Vivaldi – Magnificat; Gloria. Közreműködik: a gyülekezet ének- és zenekara, továbbá Edelenyi Szabó Zsuzsa (szoprán I.), Koffler Katalin (szoprán II.), Bardócz Erzsébet (alt), Basky István (tenor) és P. Bóna Ilona (orgona). Vezényel: Milán Zoltánné. Ígét hirdet Szarka Éva lelkész. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A budavári Schütz kórus és kamarazenekar december 11-én, vasárnap 18 órakor **adventi-karácsonyi zenés áhítatot tart** a Bécsi kapu téri evangélikus templomban. Közreműködik Bakó Zsuzsanna, Koffler Katalin, Máté Éva és Zábó Gyula (ének). Vezényel: Csorba István karnagy. Ígét hirdet Bence Imre esperes. A műsorban német, olasz, finn és magyar szerzők énekkari, szóló- és zenekari művei hangzanak el. Mindenkit szeretettel várunk!

## ISTENTISZTELETI REND / 2005. december 4.

Advent 2. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Ézs 63,15–16(17–19a)19b 6,4,1–3. Alapige: Lk 21,25–36. Énekek: 142., 133.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; II., Húsvétölgyi út 193., Félé de. 10. (úrv.) Gertrud Heublein; II., Modori u. 6. de. 3/4 11. (úrv.) Sztójanovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv., családi) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) dr. Csepregi Zoltán; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (családi) Kovács Áron; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (nagyterem, könyvmutató) Geröfi Gyuláné; VII., Városligeti fasor 17. de. fél 10. (családi) dr. Muntag Andorné; de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. (úrv.) Smidéliusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Smidéliusz András; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., családi) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; XI., Németvölgyi út 138. de. 9. Blázy Árpád; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetem melletti templom) du. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Horváth-Hegy Olivér; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv., családi) dr. Varga Gyöngyi; de. fél 12. (úrv.) Zsugyel Kornél; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kende György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom) de. 10. (úrv.) Bátorvölgy Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. (úrv., családi) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. (úrv.) Blatniczky János; Rákoshely, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákosszabcsa, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákossziget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; Kispest, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; du. 5. Eszlényi Ákos; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (lelkészavatás, úrv.) Gáncs Péter; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Budakeszi (református templom) de. fél 9. Zsugyel Kornél.

■ Összeállította: BODA ZSUZSA

# Nem csak botanikus volt

Mágócsy-Dietz Sándor emlékezete

Van-e, ki nem ismeri Mágócsy-Dietz Sándor nevét? Bizonyára sokan vannak ilyenek. Születésének 150. évfordulója alkalmat kínál arra, hogy felelevenítsük a kiváló tudós emlékét.

Ungváron született 1855. december 7-én. Az evangélikus gimnáziumba járt Eperjesen, és nagybátyjának, Hazslinszky Frigyesnek a hatására kezdett foglalkozni a botanikával. A budapesti egyetemen elvégezte a természettan-jémiá szakot; 1880-ban tett középiskolai tanári vizsgát. Közben, 1879–80-ban tanársegéd volt a selmecbányai erdészeti és bányászati akadémián.

1880–1888 között a budapesti tudományegyetem növénytan tanszékén, Jurányi Lajos professzor mellett volt tanársegéd. Földrajzból is megszerezte a tanári oklevelet, 1883-ban pedig a növénytan doktorává avatták. 1886–87-ben beutazta Svájcot és Németországot. Fekete Lajos selmecbányai akadémiai tanárral együtt írt Erdészeti növénytanát az Országos Erdészeti Egyesület kétszáz arannyal jutalmazta 1888-ban. Egy évvel később a budapesti tudományegyetemen növénybiológiából és mikológiából habilitált.

1886-ban feleségül vette Brósz Kornéliát, Brósz Jonathán kassai ügyvédnek, a hat szabad királyi városi egyházmegye felügyelőjének a leányát, 1887-ben pedig – örökbefogadás után – felvette a Mágócsy nevet. Áldott, bensőséges családi légkörben öt gyermeket neveltek fel.

Középiskolai tanárként tíz éven át, egyetemi tanári kinevezéséig működött. A fásori evangélikus gimnáziumban iskolai felügyelő volt. 1895-ben a szülő újabb betegségeinek tanulmányozása végett beutazta Dél-Franciaországot és Olaszországot. 1896-ban az országos kertészeti kongresszus ügyvezető titkáráként tevékenykedett, és a millenniumi kiállításon való tudományos közreműködéséért királyi elismerésben részesült.

1897 szeptemberétől mint a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja az egyetemen a növényléttan nyilvános rendes tanáráként és a növényrendszer tantervező tanáraként tevékenykedett. Vezette az egyetem növénytan intézetét és a botanikus kertet (1897–1928). 1908-ban megválasztották a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjává. Közben számos bizottság, tanács, testü-

let, kongresszus tagja, bölcsészkaridékán, számos kitüntetés, elismerés tulajdonosa lett. Szakirodalmi működését – saját kimutatása szerint – 360 tanulmány, dolgozat, cikk, ismertetés jelzi. 1928-ban vonult nyugalomba.

Egyházunkban is odaadóan szolgált. A bányai egyházkerületi és az egyetemes tanügyi bizottság elnöke, a Luther Otthon ügyvezető alelnöke, a Deák téri egyházközösség felügyelője, majd tiszteletbeli presbitere volt. Elnökként vezette az Országos Evangélikus Tanáregyesületet (1912–1918). A Luther Társaság vezetőségében is dolgozott. Számára nem teher vagy kitüntetés volt az egyházi tevékenység, hanem szolgálat, amelynek során továbbadta az áldott és hasznos lutheránus hagyományt. Személyében nagyszerűen egyesült a hit és a tudás. Egyházunk sok – főleg tanügyi – döntésének mozgatója és részese volt.

„Pátriárkai életkorban”, 1945. február 27-én hunyt el. Szobra a Mezőgazdasági Múzeumban látható.

Szaktudománya a tudósra, egyházunk pedig hűségese munkására emlékezik, a személyének kijáró tisztelettel.

■ BARCZA BÉLA

## Zenei programok az EHE-n a magyar tudomány ünnepén

► **Hetilapunk két hete beszámoló közölt az Evangélikus Hittudományi Egyetemen tartott ünnepi ülésről, amely a magyar tudomány ünnepe alkalmából szervezett rendezvényorozat keretében, november 8-án zajlott. A tudósításban elsősorban a kettős díszdoktoravatás volt hangsúlyos. Az alábbiakban a délutáni programról számolunk be röviden.**

A zuglói gyülekezet templomában – amelyet részben a hittudományi egyetem is magának érez – hangversennyel indult a délutáni program. A Bárdos-, Gárdonyi-, Kapi-Králík-, Koloss-, Sullyk- és Szokolay-műveknek énekeskönyvünk egyetlen Sztárai-éneke, a 92. zsoltár alapján született, „Mely igen jó az Úristent dicsérni...” kezdetű korál adta meg a vezérfonalat. Ez volt egyben a dél-élti programhoz való kapcsolódási pont is (ugyanis Keveházi László székfoglaló beszédében – egyebek mellett – Sztárai Mihály reformátorunk munkásságáról szólt). A műveket Csorba István vezénylettel az egyetem énekkara, illetve orgonán dr. Finta Gergely tolmácsolta.

Ugyancsak Finta Gergely, az EHE egyházzenei tanszékének vezetője volt a házigazdája a hangverseny utáni himnol-

giai tárgyú referátumoknak. Az első előadó dr. Hubert Gabriella, az Evangélikus Országos Könyvtár tudományos munkatársa volt. Előadása a zsoltáreklének a 16–17. században betöltött szerepéről szólt, rövid kitekintéssel afelé, hogy milyen jelentősége lehet ennek a mai evangélikus egyházzeneben. Gazdag forrásanyagot fóltarva mutatta be, hogy miként lettek a bibliai zsoltárok a hazai protestáns gyülekezeti éneklés meghatározó alapjává.

Dr. Dávid István, a nagykorosi református tanítóképző tanára előadásában (A reformáció korának énekanyaga és pedagógiai alkalmazásának időszerezése) hangsúlyozta, hogy mennyire fontos részét alkotják keresztény hiteletünknek, illetve a felekezeti identitásnak a 16. századi gyülekezeti énekek. Az evangélikus egyház szempontjából is rendkívül érdekes híradás volt, hogy a református iskolákban kötelező tantárgyként bevezették az egyházi éneket is. Dávid István többek között erről a folyamatról, valamint várható jótékony hatásáról beszélt.

Kinczler Zsuzsa, aki a hittudományi egyetemnek is óraadó oktatója, A felvilágosodás hatása a gyülekezeti énekre címmel tartott előadást. Referátumában a felvilágosodás gyülekezeti énekköltészetét a kor kultúrtörténeti háttérével mutatta be. A himnológia tudománya erről a korszakról általában csak na-

gyon röviden beszél; ezt a sokszor igencsak egyoldalú értékképletet árnyalta az előadás.

Johann Gyula, az EHE Egyházzenei Tanszékének oktatója két jól ismert evangélikus éneknél példánál az énekszóvegekben az évszázadok során bekövetkezett változásokról beszélt. Érdekes volt megfigyelni, hogy egy-egy kor teológiai gondolkodása, ízlésvilága milyen nagy mértékben módosította a változatlanul hitt énekszóvegeket. A hallgatók bepillantást nyerhettek abba a munkába, amely az énekek eredeti szóvegeinek és egyes későbbi, fontos változatainak a kutatásával foglalkozik. Innen nézve már nem is olyan egyszerű választ adni arra a kérdésre, hogy melyik változatukban jó énekelni régóta használt koráljainkat. Érdekes párhuzamként említhetjük, hogy míg az előző előadásban a felvilágosodás korában született énekek álltak a középpontban, addig az utóbbiban régebbi énekeink felvilágosodás kori változásairól hallhattunk.

A tartalmas előadások meggyőző bizonyosságát szolgáltatták annak, hogy a teológiának fontos részét jelenti az egyházzene. Reménység szerint ezt erősítheti tovább a hittudományi egyetemen elindítani tervezett főiskolai szintű kántor szak.

■ TÓTH KÁROLY teológushallgató (EHE)

## Megemlékezés Jány Gusztáv sírjánál

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Hallgatói Önkormányzata november 23-án, szerda délután megemlékezést tartott vitéz Jány Gusztáv vezérezerdes kivégzésének az 58. évfordulója alkalmából. Dr. Reuss András teológiai professzor Zsolt 130 alapján tartott áhítatában kiemelte a háború többi áldozatára való emlékezés fontosságát is. Hozzátette, hogy nem ítélkezhünk bűnösösként más bűnösök felett, de nem is mehetünk el szó nélkül a nyilvánvaló igazságtalanságok mellett.

Dr. Galli István, az EHE címzetes adjunktusa Jány Gusztáv védőügyvédje volt az 1993. évi rehabilitációs tárgyaláson. Rövid beszédében elmondta, miként lehet példa számunkra Jány Gusztávnak a világi hivatásában megélt, mély Krisztus-hite. A megemlékezésen részt vett dr. Rabóczki Ede vezérőrnagy és dr. Kónya István (mindketten a Legfelsőbb Bíróóság vezetésének tagjai), illetve jelen voltak a rehabilitációs tárgyalás során eljáró bírói tanács tagjai is.



FOTO: MAGYARI MARTON

■ T. K.

# Keresőkről – keresőknek

## Hogyan találhatunk meg valamit az interneten?

Az internet sajátos felépítéséből adódóan egyáltalán nem könnyű benne megtalálni a fontos és lényeges információkat. Bár minden honlapnak van címe, nem létezik hivatalos „telefonkönyv”, ahol minden honlapcím föl lenne sorolva.

A világháló a szabadság jegyében született és működik: egy-egy szervergép tulajdonosának jogában áll, hogy a legkülönbözőbb címeken és témákban tegyjen közzé anyagokat. Ezután már a honlapok gazdáin múlik, hogy ezek be-

sű Yahoo!, melynek címe *dir.yahoo.com*. Hazánkban talán a legjobb hasonló szolgáltatás a *www.lap.hu*, ahol önkéntesek dolgoznak fel egy-egy témát, és szedik össze az adott tárgykörrel foglalkozó legfontosabb oldalakat. Megtalálhatjuk az evangélikus oldalak listáját is az *evangelikus.lap.hu* cím alatt, az Internet Munkacsoport tagjának, Erdélyi Károlynak a szerkesztésében.

A keresők másik fajtáját teljes szöveges keresőknek (search engine) hívják. Ahhoz,

## EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ



Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

más oldalról is egyszerre kapok majd találatokat. Úgy mondhatnánk, hogy a kereső által ismert összes honlap teljes anyagában (azaz teljes szövegében) tud keresni, ráadásul az egész anyagban egyszerre, egy pillanat alatt. A teljes szöveges keresők közül a legismertebb a Google, melynek magyar kezelőfelülete is létezik, és a *www.google.co.hu* címen érhető el.

Fontos azonban a keresés mikéntje is, hiszen egy rosszul megadott keresőkifejezéssel akár több száz ezer találatot is kaphatunk, s annak bizony nem sok haszna van. Igyekezzünk minél inkább tipikus szavakat megadni, és amennyiben a keresőben lehetséges, válasszuk a részletes keresést. Például a Google speciális keresésben kérhetjük azt, hogy minden szó (all words) szerepeljen a találatokban. Ezen a módon minél több szót adunk meg, annál jobban tudjuk szűkíteni a keresésünket.

A fenti keresőkön kívül léteznek olyan tematikus adatbázisok is, melyekben egyedileg tudunk csak keresni, például a menetrendekben (*www.menetrendek.hu*) vagy az evangélikus névtárban (*nevtar.lutheran.hu*). Sőt ha egy bibliai igét szeretnénk megtalálni, akkor se a világháló nagy keresőoldalt vegyük igénybe, hanem a Magyar Keresztény Portálon található protestáns új fordítású Bibliában keressünk (*www.kereszteny.hu/biblia*).

Jó keresést mindenkinek!

■ BOGDÁNYI GÁBOR

Klikkelj a hirdetésre!

Együttműködésben a **www.startlap.hu** oldalal

Evangelikus Igéihirdetés

**evangelikus.lap.hu**

<b>Egyházkerületi honlapok</b>	<b>Ajánlott oldalak:</b>	<b>Lap.hu info</b>
Déli Harangszó	MEE Ifjúsági Osztály (ÚJ !!!)	Összes Lap.hu oldal (ABC-sorrend)
Északi Egyházkerület	Online hittan	Lap.hu oldalak régiók szerint
Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület	Film Luther Mártonról	Lap.hu oldalak tematikus bontásban
	Megjelent az első Szela CD!	Kik szerkesztik a Startlapot?
	Fóutca portál	Szerkessz Te is egy Lapot!
<b>Bács-Kiskun Egyházmege</b>	<b>Digitális könyvtár</b>	üzenet a szerkesztőknek
Dunaújváros-Kisapostag	Károli Biblia (tipp)	Hírlevél feliratkozás
Kecskemét	Luther Márton 95 tétele (tipp)	Linkajánló
Kiskőrös	Agostai Hitvallás (tipp)	Hibabejelentés
Szeged	Nagy Káté (új) (tipp)	Fórum

kerülnek-e az internetes „vérkeringésbe”. Sok mindent tehettek ennek érdekében a honlapgazdák: talán a legfontosabb az, hogy lapjaikat bejegyezzék a nagy internetes keresőkbe. Természetesen az egyszerű internetezőknél is meg kell tanulniuk a keresők használatát.

Kétféle keresőt ismerünk: az egyik a „telefonkönyv jellegű” (angolul: directory), amely sokféle témakörre és altémákra bontva tartja nyilván a honlapok címeit, rövid, néhány mondatos leírással. Legismertebb közülük a nemzetközi áttekinté-

hogy lássuk, mire is képesek, meg kell értenünk a működésüket.

Ez a keresőtípus is sok-sok weblap címét tárolja, de nemcsak a főcímet jegyzi meg (például azt, hogy a *www.lutheran.hu* a Magyarországi Evangélikus Egyház honlapja), hanem „elolvassa” a teljes honlapot a bemutatkozástól kezdve a névtárig, és anyagát a saját adatbázisában őrzi. Sőt időnként felülvizsgálja a honlapok frissítéseit is. Ezek után ha arra „kérem”, hogy keresse meg például *Ordass Lajost*, akkor a *lutheran.hu* összes oldaláról, de sok-sok

HIRDETÉS

## A Női Missziói Szolgálat decemberi programjai

Az evangélikus nők klubjának a következő alkalma december 3-án, szombaton 10 órai kezdettel lesz, amelyen *Gáncs Péterné* tart előadást *Adventről szubjektíven* címmel.

\*\*\*

„...irgalma megmarad nemzedékről nemzedékre...” címmel „előkarácsonyi” csendesnapot tartunk a gyermekeiket egyedül nevelő édesanyák és gyermekeik számára december 10-én 10 órától 15 óráig. A nap vendége *Ferency Judit* szerkesztő, a Magyar Katolikus Rádió munkatársa.

Az alkalomra szeretettel várja a Női Missziói Szolgálat azokat, akik részt vettek már az egyedülálló anyák nyári konferenciáján, de azokat is szívesen látják, akik „csonka” családban élnek, és szívesen részt vennének egy ilyen adventi találkozón.

Az alkalomról B. Pintér Márta lelkésznőnél lehet érdeklődni, illetve a részvételi szándékot is nála kell jelezni december 5-ig az 1/483-2261-es vezetékes vagy a 20/824-2791-es mobilszámon.

Mindkét alkalom az Országos Egyházi Iroda épületében lesz (Budapest VIII., Üllői út 24.).

HIRDETÉS

## Óvodapedagógusi állás

A Kiszéki Evangélikus Óvoda felvételt hirdet teljes munkaidős óvodapedagógusi munkakörre, határozott időre. Feltétel: óvodapedagógusi végzettség; előnyt jelent az evangélikus kötődés. Bérézés a közalkalmazotti bértáblázat szerint. Jelentkezni az óvodában lehet (Budapest V., Deák Ferenc tér 4. II. em.) előre egyeztetett időpontban a december 21. és január 2. közötti téli szünet időszakát kivéve. Információ kapható a 20/824-6917-es telefonszámon. A jelentkezéskor benyújtandó: a végzettséget igazoló okmányok másolata, szakmai önéletrajz, valamint – ha lehetséges – lelkesítő ajánlás. Jelentkezési határidő: 2006. január 6.

## BÉRES Az egészséges emberért

### Immunrendszerünk erősítéséért

Leesett az idei első hó. Eddig azonban az időjárás igen-igen elkényeztetett bennünket, hiszen októbertől egészen november közepéig kellemes, napsütéses idő volt. Szinte meg is feledkeztünk arról, hogy közeleg a tél.

Ennek ellenére sokan ezt a napfényt kirándulólódt sem tudták kihasználni, hiszen ledöntötte őket a kora őszi torokfájás, amely az idén annyival kellemetlenebb volt, hogy sokaknak elment a hangjuk, így nem tudtak dolgozni, a családtagjaikkal kommunikálni. És ez még csak a kellemes őszi idő volt, a téli influenzás és náthás időszak csak ezután következik.

A média – ahogy évről-évre mindig – most is figyelmeztet bennünket. A világ minden tájáról érkeznek a hírek, hogy felütötte a fejét az éppen aktuális influenzavírus. Csak időről kérde, hogy melyik éri el hamarabb országunkat. Ezt mindannyian tudjuk. Szinte már unjuk, hogy minden évben a csapból is ez folyik, és pont emiatt nem is vesszük komolyan a figyelmeztetéseket. Ismerjük el, hogy minden évben felmerül bennünk a gondolat: ugyan már, mi egészségesek vagyunk! Nyáron a sok gyümölcscsel, zöldséggel feltöltöttük vitaminraktárainkat. Nem érhet baj bennünket, immunrendszerünk erős.

A kellemetlen meglepetés akkor ér minket, amikor hirtelen kitör rajtunk a betegség. Hiszen az influenzavírus bárhol el-

kapható, szinte kikerülhetetlen. Rengeteg emberrel találkozunk napi tevékenységünk során: buszon, villamoson, munkahelyen, orvosi váróban. Már az is elég, ha valaki ránk tüszent. A téli hónapokban rohamosan csökken a nyáron feltöltött vitamin- és ásványianyag-tartalékunk, immunrendszerünk is egyre kevésbé tud ellenállni a különböző káros behatásoknak. Fontos, hogy mi is segítsük immunrendszerünket, hogy megfelelő módon tudjon működni.

A Béres Csepp több évtizede bevált magyar készítmény. Hatékony segítséget nyújthat abban, hogy a veszélyeztetettebb – például a téli influenzás – időszakokban megerősítsük legyengült immunrendszerünket. A tapasztalatok szerint a Béres Cseppet az optimális hatás kialakulásának érdekében a megfelelő adagban, hat hétig kúraszerűen kell szedni.

A Béres Csepp olyan arányban tartalmaz ásványi anyagokat és nyomelemeket, ahogy azt a szervezet igényli, így hozzájárul szervezetünk ideális működéséhez, immunrendszerünk megerősítéséhez. Napi 2x20 Béres Csepp és a felszívódásához nélkülözhetetlen C-vitamin szedésével megerősíthetjük immunrendszerünket, hogy ne csak a betegágyunkból nézhessük a téli hőesést.

A Béres Csepp® vény nélkül kapható roboráló gyógyszer.

A kockázatokról és a mellékhatásokról olvassa el a betegájékoztatót, vagy kérdezze meg kezelőorvosát, gyógyszerészét!

## EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

### A Tízparancsolatról

Egy engem régóta foglalkoztató kérdésre szeretnék az Evangélikus Életben választ kapni. Kérdésem – amely nem csupán az enyém – a Tízparancsolattal kapcsolatos.

Szerintem a két utolsó parancsolat erőltetetten van szétválasztva, mert mindkettő ugyanarra a bűnre vonatkozik: „Ne kívánd...” (2Móz 20,3) Nem értem, hogy miért kap nagyobb hangsúlyt a felebarát háza, mint például a házastársa. Erre a kátében sem kapok kielégítő feleletet. Ha az anyagi javaknak az erkölcsi kategóriától való különválasztásáról lenne szó, azt még valahogy megérteném.

Egyébként a református énekeskönyvből láttam, hogy Isten törvénye cím alatt ez így együtt a tizedik parancsolat, viszont az első négy vonatkozik közvetlenül az Istennek szemben megkívánt, hat pedig az emberek iránt tanúsított magatartásra. Így például a reformátusoknál a nyolcadik parancsolat a „Ne lojál!” (2Móz 20,15), míg nálunk ugyanaz a hetedik.

Nem lehetne valamiképp egy nevezőre jutni, legalább a protestáns egyházaknak? Nyilvánvaló, hogy a „faragott kép” a kényes pont, de ha egyszer ez is ott áll a Bibliában?

VARGA BALÁZS joghallgató

Kedves Varga Balázs!

Olaszországi levelet az Evangélikus Élet főszerkesztője nekem kézbesítette azzal a szándékkal, hogy az Ószövetséggel foglalkozó teológusként és tanárként reagáljak felvetéseire, és választ adjak kérdéseire. Először is köszönöm érdeklődését; jó látni, hogy joghallgatóként, de mindenekelőtt keresztény emberként ilyen nagy kíváncsisággal fordul a Biblia üzenetéhez és ezen belül az Ószövetség világa felé.

A Tízparancsolat két helyen, két változatban található meg Mózes törvényében, a Tórában: Mózes 2. könyvében, a 20. fejezetben, valamint a megismélt törvényben: a Deuteronomiumban (5Móz), az 5. fejezetben. Maga a „Tízparancsolat” elnevezés nem a szövegből, illetve a közvetlen kontextusból következik: 5Móz 4,13-ban és 10,4-ban „tíz igét” említi a szöveg, és a görög-latin elnevezés is ebbe az irányba mutat: dekalogoi, illetve dekalógus.

A „tíz ige” nem a szó formális és technikai értelmében vett törvény: ez egy olyan magasabb törvényt – egy Elvet és Rendet – reprezentál, amely az ember által alkotott törvényrendszerek mögött és fölött áll. Mindezt a Tízparancsolat szövegében elfoglalt helye is megmutatja; mindkét verziójában a törvénykönyvek elején áll: 2Móz 19–34 – a Szövetség könyve (Ex 20); 5Móz 5–28: Deuteronomium (Deut 5).

A két kötetből a 2Móz 20-ban, a tíz parancsolat összefüggésében nem is említi a szöveg a kötetlábakat. Az Ószövetségben nincs kísérlet arra, hogy felosszák a parancsolatokat két táblára. A keresztény hagyományban alakult ki az a nézet, hogy a parancsolatok első csoportja az Isten és ember kapcsolatára vonatkozó rendelkezés, a második csoport pedig az ember és embertársa közötti viszonyt szabályozza. Az, hogy hány parancsolat tartozik az első és a második csoportba, alapvetően a Tízparancsolat felosztásának, illetve a rendelkezések teológiai értékelésének a kérdése. (A bal oldali kötetben így az első három [illetve a református hagyomány szerint az első négy] parancsolat kap helyet, a jobb oldali kötetben pedig a többi.) Egy másik megközelítés szerint az első öt ige az életadó Isten és az életet közvetítő szülők iránti tiszteletré teszi a hangsúlyt, a második öt a felebarát jogainak védelmét, a harmadik ember tekintetbe vételét hangsúlyozza. Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy az emberi együttélés szabályai az Istennek való kapcsolatunkból és az Isten által alkotott természeti rendből következnek.

Amint sok más ószövetségi szövegben, itt is jellemző, hogy a forma követi a tartalmat, és nem diktálja. A 10-es szám didaktikus; az ujjak a tanulás szemléltetőeszközei. A tanulás gondolata pedig a zsidóság hite számára alapvető jelentőséggel bír mind a mai napig.

A Tízparancsolat nyelvétől is kell néhány szót ejtenünk: a jussivusban álló igealakok egyaránt megengedik a felszólító és a kijelentő módban történő fordítást: például „ne ölj” vagy „nem fogsz ölni”; „ne kívánd...” vagy „nem fogod kívánni”. A kijelentő mód a szabadság dimenzióját is megnyitja, és egyúttal felhívás, felszólítás karaktere is van.

Ha figyelmesen összevetjük a két szöveget, a szó szerinti egyezések mellett markáns különbségeket is észrevehetünk. A legfőbb eltérés a nyugalom napjával kapcsolatos: a kis hangsúlyeltolódások mellett a leglényegesebb különbség, hogy 2Móz 20 szövegében a teremtésre történik utalás (Isten megpihent a nyugalom napján), 5Móz 5-ben pedig az egyiptomi szolgaságra. A Deuteronomiumban sokkal bővebb a szombattal kapcsolatos rendelkezés: ennek az az oka, hogy a fogság idején távol a templomtól a kultuszi istentisztelet helyett egyre nagyobb jelentőségre tett szert a szombaton megülete, amely az egyetlen istentiszteleti formaként Izrael identitásának megőrzését is szolgálta.

Amit a Tízparancsolat kialakulásáról tudhatunk, az a következő: a bibliakutatók többségének véleménye szerint a szöveg eredetileg független hagyományként létezett. A legrégibb alaphalmazok 5Móz 5,17–19. versei, amelyek rövid rendelkezések: „Ne ölj! Ne paráználkodj! Ne lojál!” A későbbi ószövetségi szövegekben nincs nyoma a Tízparancsolatnak, ezek általános értelemben a Tórától beszélnek.

A Deuteronomiumban, 5Móz 5-ben találjuk a korábbi irodalmi formát; a szerkesztő itt az eredeti anyagot használta föl, némi átdolgozással. A Deuteronomium végső szövegformája azonban csak a Krisztus előtti 6–5. században alakult ki: a fogságban, illetve az azt követő időszakban. 2Móz hagyományanyagába is beillesztették a Tízparancsolat szövegét, valószínűleg még a fogság előtt, ez azonban más hangsúlyokat kapott.

Ami pedig kérdését illeti: a két utolsó parancsolat valóban szerves egységet alkot. A tagolás tekintetében azt lehet mondanunk, hogy a szöveg természetes tagolása a tartalomtól következik. Ugyanakkor azonban nem lehet egyértelműen megállapítani a szövegekből, hogy eredetileg milyen felbontásban következtek egymás után az ige; ha a felszólításokat és tiltásokat mind összeszámoljuk, mindenesetre jóval többet találunk tíznél...

Órigenész kortársai közül már sokan összevonták a bálványimádásra és a „faragott képre” vonatkozó tiltást, így ez a kettő együtt alkotta az első parancsolatot. Az utolsó parancsolatot viszont két részre osztották, és két külön rendelkezésként számolták. Alexandriai Kelemen és Augustinus ezt a felosztást követte; hozzájuk később több egyházatyja is csatlakozott. A római katolikus és evangélikus egyházban ez a felosztás vált általánosan elfogadottá. Minden bizonnyal Augustinus tekintélye játszott közre ebben a döntésben, akit Luther Márton is mélytárgy teológusként tartott számon. Ezzel szemben a zsidóság gyakorlatában – különösen a Talmudban, Philónnál, Josephus Flaviusnál – a bibliai szövegből következő természetes felosztást vették alapul. Ez a keresztény tradícióban az Augustinus előtt élt, főként görög egyházatyáknál jelent meg; a görögkeletiek és a reformátusok követték felosztásukban ezt az utat.

Az utolsó – kettős – parancsolat 2Móz 20,17-ben a „ház” után említi a feleséget, majd a szolgálókat és az igavonó állatokat. Az Ószövetség világában a nők szerepe igencsak korlátozott volt a patriarchális társadalom keretei között. Ezért meg sem lepődhetünk azon, hogy a férj tulajdonaként tekintettek a férjhezvett nőkre. Itt, ezen a ponton a Deuteronomium már változtat a sorrenden: a feleséget kivesszi a tulajdon alkotó tárgyak (!) közül. Ez a változtatás arra enged következtetni, hogy a Krisztus előtti 5. századtól az ókori Keleten a nők társadalmi megbecsülése tekintetében bizonyos fejlődés volt tapasztalható.

Meg kell vallanunk, számomra is eléggé zavaró, hogy evangélikus hagyományunkban minden gyónás alkalmával a tulajdon összefüggésében kerül elő a feleség, illetve a házastárs. Arra a felvetésre pedig, hogy miért nem tudunk egységre jutni a Tízparancsolat felosztása tekintetében, hadd reagáljak csupán ennyit: véleményem szerint a tradíció gyakran az ökumenikus törekvések gátja lehet. Remélem azonban, hogy ez a Tízparancsolat felosztása tekintetében mutatkozó különbség mégsem okoz akkorá törést közöttünk, hiszen nem tartalmi, teológiai eltérésekről van szó. Örülnék, ha felekezeteink között soha nem vetődnének fel ezeknél nagyobb nézetkülönbségek.

Tisztelettel és szeretettel:

DR. VARGA GYÖNGYI, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének adjunktusa

# HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Tordas-Gyúrói Társult Egyházközség megválasztott lelkészét, Süller Zsoltot december 3-án iktatja be hivatalába Benecze András, a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegye esperese. A 15 órákor kezdődő istentiszteleten ígét hirdet Itt és János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke.

Megjelent Dóka Zoltán Márk evangéliuma című munkájának a második kiadása a szerző halálának ötödik évfordulója alkalmából. A kötet megvásárolható a Luther Kiadónál (1085 Budapest, Üllői út 24., tel.: 1/411-0385) és a Huszár Gál könyvesboltban (1054 Budapest, Deák tér 4., tel.: 1/266-6329). A könyvesboltok segítségár + postaköltség áron írásos megrendelés esetén el is küldik a könyvet.

## SZÜLETÉS

Isten iránti hálával és örömmel tudjuk, hogy megszületett Kiss Sándornak, a gecsei gyülekezet felügyelőjének és Görög Zsuzsa tanárnőnek az első gyermeke, Sándor. Keresztelése november 6-án a gecsei evangélikus gyülekezetben volt. A keresztelés szolgálatát a nagyapja, Görög Zoltán lelkész végezte. Keresztelési ige: 2Kor 2,19.

HIRDETÉS

## Kedves Olvasóink!

Hálátlan feladat az esztendő végén közölni az Evangélikus Élet következő évi árát, mert tudjuk, hogy sokaknak már az idei előfizetési díjak kifizetése is nagy gondot jelentett. Alapvető szándékunk az, hogy lapunk minél többek számára az evangélikus egyházzal és az egyházunk Urával való kapcsolatot erősítse. És tudjuk, hogy az áremelés ezen közös szándékunk ellen hat. A gazdasági kényszerűség azonban elodázhatalanul azt mondatja velünk, hogy a lap eladási árának egyre inkább közelednie kell ahhoz, mint amennyibe az előállítása kerül. Így 2006-ban ismét kénytelenek vagyunk emelni az Evangélikus Élet árát.

Egy lapszám ára 180 Ft lesz, az éves előfizetési díj 9360 Ft, a féléves 4680 Ft, a negyedéves pedig 2340 Ft. Kérjük kedves előfizetőinket, hogy a december folyamán megküldött előfizetői díjbekérő levél mellett szereplő csekken 2006-ra a fenti áron fizessenek elő lapunkra.

Közismert, hogy a 2006. január 1-jétől érvényes adótörvények értelmében az általános forgalmi adó 25%-os kulcsa 20%-ra csökken. Azonban a folyóiratokra vonatkozó 15%-os áfakulcs nem változik, így az áfa mértékéből adódó fogyasztóiár-csökkentéssel hetilapunk esetében sajnos nem élhetünk.

Olvasóink megértését kérve és bizva abban, hogy 2006-ban is rendszeres olvasóink között tudhatunk minél többeket, kívánok áldott adventi várakozást:

KENDEH K. PÉTER, a Luther Kiadó igazgatója

Következő számunkban:

Hetven év  
adventjeiből

EvÉlet a neten:

www.evelet.hu

## APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016.

40-es, érettségizett, elvált, gyermekszertető férfi megismerkedne érzelmeiben gazdag nővel házasság céljából. Jelige: **Boldogság.**

Az Insula Lutherana Kft. Egyházi Varrodája (9025 Győr, Petőfi tér 2. – Farkas Lászlóné, tel.: 20/824-4619, 96/510-177) továbbra is várja a megrendeléseket egyházi liturgikus öltözékek, textíliák (Luther-kabát, Mózes-tábla, stóla, barett, oltárterítők és kiegészítők) készítésére.

## ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

**Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás, kedvező ár, hangzásra öntve!**

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészleadás. REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.

Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-1119

A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

# VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 4-től december 11-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p><b>11.05 / mtv és m2</b> A közvetítő 6/1. rész: A küldetés (24')</p> <p><b>11.30 / mtv és m2</b> A közvetítő 6/2. rész: Ora et labora (24')</p> <p><b>11.45 / Bartók rádió</b> A zenélő ezüstkecske Mesék Wass Albert Válogatott magyar mondák és népmesék című kötetéből (15')</p> <p><b>12.05 / Duna Tv</b> Élő egyház (26')</p> <p><b>14.45 / mtv</b> Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p><b>15.05 / Bartók rádió</b> Beszélgetés az egyházzeneről Mahler és az egyház(zene) (55')</p> <p><b>16.04 / Kossuth rádió</b> Világok világa, Magyarország...</p>	<p><b>11.45 / Petőfi rádió</b> Szimbólumok hétről hétre</p> <p><b>12.35 / PAX</b> Éld át! (ZMC – 52')</p> <p>Contini-koncert</p> <p><b>13.30 / Kossuth rádió</b> Erős vár a mi Istenünk! Interjúkkal, lelki útravalóval és miszsiói percekkel jelentkezik az evangélikus egyház félévőre.</p> <p><b>17.10 / PAX</b> Ébredés, 11. és 12. rész (ZMC – 52')</p> <p><b>21.00 / PAX</b> Vámos Miklós Németh Gáborral beszélget (60')</p> <p><b>21.35 / Kossuth rádió</b> Értsünk szót! A nyelvpolitika sorozatban ezúttal a játékos formák az elsőségek. (25')</p>	<p><b>13.30 / PAX</b> Mit ér az ember...? Nádas Pál, a Paralimpiai Bizottság elnöke (40')</p> <p><b>13.30 / Kossuth rádió</b> Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félévőre</p> <p><b>16.25 / mtv</b> Maradj velünk Találkozás Jézussal (10')</p> <p><b>16.50 / PAX</b> Családi hierarchia (ZMC – 20')</p> <p><b>17.10 / PAX</b> Ébredés, 13. és 14. rész (ZMC – 58')</p> <p><b>22.15 / Duna Tv</b> Mindentudás Egyeteme Kornai János: Közép-Kelet-Európa nagy átalakulása – Sikerek és csalódások (60')</p>	<p><b>11.20 / Kossuth rádió</b> Beszélni nehéz! Szerk.: Deme László (15')</p> <p><b>12.30 / Duna Tv</b> Isten kezében Messziről jött pásztor (26')</p> <p><b>13.10 / PAX</b> Mit ér az ember...? Pásztor Dóra úszó, paralimpiai bajnok (40')</p> <p><b>13.30 / Kossuth rádió</b> „Tebe nem bízunk leleitől fogva...” A református egyház félévőre</p> <p><b>15.40 / Bartók rádió</b> Hitélet és történelem. A bor szerepe az Öszökvetségekben (20')</p> <p><b>17.10 / PAX</b> Ébredés, 15. és 17. rész (ZMC – 57')</p> <p><b>22.00 / Civil Rádió</b> Evangélikus félóra Lackner Eszter vezetésével (30')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p><b>12.30 / Duna Tv</b> Élő egyház (ism.) (26')</p> <p><b>13.30 / Kossuth rádió</b> Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félévőre (30')</p> <p><b>16.50 / PAX</b> Családi ház (ZMC – 19')</p> <p><b>17.10 / PAX</b> Ébredés, 18. és 19. rész (ZMC – 55')</p> <p><b>19.10 / Bartók rádió</b> Rossini: Mózes (négyfelvonásos opera) (56', 35' és 58')</p> <p><b>21.04 / Petőfi rádió</b> Mindentudás Egyeteme Kornai János: Közép-Kelet-Európa nagy átalakulása – Sikerek és csalódások (56')</p>	<p><b>14.15 / Filmmúzeum</b> Főiskolás vizsgafilmek Találkozás (kisjátékfilm) Főszereplő: Gobbi Hilda (21')</p> <p><b>16.50 / PAX</b> Családi szabadidő (ZMC – 21')</p> <p><b>18.30 / Petőfi rádió</b> A Bolyki Brothers felvételeiből Részletek a The Fruit of the Spirit című albumról Szerkesztő: Jeney Erzsébet (30')</p> <p><b>20.00 / PAX</b> Mit ér az ember...? Borókai Gábor, a Heti Válasz szerkesztőbizottságának elnöke, az Orbán-kormány szövegíróje <b>23.45 / mtv</b> Quo vadis? (olasz történelmi filmsorozat, 1984) VI/3–4. rész (57' és 55')</p>	<p><b>6.03 / Petőfi rádió</b> Pax rádió Hit, hivatás, hitvallás Dr. Barna Gábor szakrálisnéprajz-kutatóval Harsányi Ildikó beszélget. (27')</p> <p><b>7.00 / Rádió C (FM 88,8)</b> Az evangélikus ébresztőműsorsort Csapó Krisztián és Györe Balázs vezeti. (60')</p> <p><b>12.05 / Duna Tv</b> Isten kezében Horvátországi magyar református közösségek (26')</p> <p><b>19.30 / PAX</b> IV. országos evangélikus bábjátékverseny (40')</p> <p><b>20.15 / PAX</b> Máltai lovagok avatása Magyarországon (dokumentumfilm) (19')</p>	<p><b>9.30 / mtv</b> Maradj velünk Találkozás Jézussal (10')</p> <p><b>11.05 / mtv</b> A közvetítő 3. rész: „Legyen békeség közöttünk mindenkor” (25')</p> <p>4. rész: A tihanyi bencés apátság (25')</p> <p><b>12.05 / Duna Tv</b> Élő egyház Vallási híradó (26')</p> <p><b>15.00 / Bartók rádió</b> Jubilato Deo. Évszázadok egyházi muzsikája (60')</p> <p><b>20.05 / PAX</b> (premier) Küldetés (portrét) (66')</p> <p><b>20.53 / Kossuth rádió</b> Csak tréfa – Madách Imre vígjátéka. Közvetítés a Veszprémi Petőfi Színházról (67' és 56')</p>

# Új nap – új kegyelem

## Vasárnap

Jézus Krisztus mondja: „A vámszedő távol állva, még szemét sem akarta az égre emelni, hanem a mellét verve így szólt: Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek. Mondom nektek, ez megigazulva ment haza.” Lk 18,13–14 (Jer 8,4; Lk 21,25–33; Jak 5,7–8; 1Sám 2,1–10) A templomban ma mi is imádkozni fogunk. Együtt a gyülekezettel és csendben, személyes szavakkal. Lehet, hogy voltunk már farizeusok, és hálát adtunk, hogy nem vagyunk „olyanok, mint ott, hátul XY, az a bűnös...” Adventben, a Krisztus-várás bensőséges, meghitt napjaiban járunk. Tegyük le az elmúlt év terheit, bűneit! Lehet, legyen ez a megtérés áldott ideje, és Urunk kegyelméből a megtérő bűnös számára a megigazulva távozásé is!

## Hétfő

Ha az Úr nem őrizi a várost, hiába vigyáznak rá az örök. Zsolt 127,1b (Jn 10,9; Zsid 6,9–12; Zak 3,1–10) Hiába? Hát a rendőrök, a polgárőrök, a térfelügyelő kamerák, a műholdas követők? A zsoldárkorában messzemenően nem állt rendelkezésre olyan fejlett technológia egy otthon, egy város, egy ország védelmére, mint most, 2005-ben. De a zsoldárszerző, aki Isten hatalmas tetteit hirdeti, ma sem mondana mást: hiábavaló a kamera, a műhold és a polgárőrszervezetek, ha nem az Ursten kezében tudjuk magunkat. Ha nem tőle kérünk és várunk oltalmat, s főleg ha nem az ő törvényei szerint élünk. Isteni áldás, ha béke, nyugalom van városban, otthonban, lélekben.

## Kedd

A titkok az Úréi, a mi Istenünkéi, a kinyilatkoztatott dolgok pedig a mieink és a fiainkéi mindörökké. 5Móz 29,28 (Ef 5,14; Jel 2,12–17; Zak 4,1–14) A természet- és az orvostudomány mára sok „titkot” megfejtett, míg más titkok határait még csak feszegeti, de minden tudás mélysége csakis a teremtő Istené. Ahogy igénk mondja, a kinyilatkoztatás által azonban megismerhetjük az életünk és üdvösségünk szempontjából döntő dolgokat – mi és gyermekeink is. Törvényét és evangéliumát a Szentírásban adja nekünk Isten. A tette lett Ige, Krisztus választ ad arra, hogy mi az élet értelme, miként találhatjuk meg Istent, és hogy mi (azaz ki) vár ránk, ha e földi élet véget ér. Az úrvacsorai szentsejben pedig a bűnbocsánat ajándéka a miénk.

## Szerda

Az Úr így szólt Mózeshez: Megnyerted jóindulatomat, és név szerint ismerlek. 2Móz 33,17 (Ef 4,7; Jel 2,1–7; Zak 5,1–11) Életünk során hányszor kell bemutatkoznunk... Hányféle adatot kell megadnunk, hogy egyáltalán „érdemben” foglalkozzon velünk egy ügyintéző – a jóindulatáról nem is beszélve... Istennél nincs szükség erre. Jézus is mindig személyesen szólítja meg az evangéliumban a hozzá fordulót. Nem tömeg vagyunk számára, hanem az az „egy”, akihez van türelme, akire figyel, akihez szeretetével odafordul. Ahogy szüleinknek sem kell bemutatkoznunk, úgy Atyánk is ismer minket név szerint. Nemcsak nagy prófétáját, Mózeset, de engem, téged, a „kicsiket” is. Hozzánk való jóindulata meg nem érdemelt dolog, de Jézus földre jöttében valóság!

## Csütörtök

Jézus Krisztus mondja: „Ti már tiszták vagytok az ige által, amelyet szoltam nektek. Maradjatok énbenem, és én tibenetek.” Jn 15,3–4a (Ez 37,23; 2Kor 5,1–10; Zak 6,1–8) Mai „párhuzamos ígérték” (Ez 37,23) Isten ígéréte; Ezékiel próféta által megszabadításról, megtisztításról szól. Népe leszünk, ígéri az Úr. Jézus Krisztus az igazi szőlőtől tanítva az övéit a tőle hallott – és megtartott – ige tisztító erejéről biztosít. Isten megtartotta ígértét, megcselekedte azt, amit nem érdemeltünk meg: szabadítót küldött. Jézus születése, minden egyes szava, cselekedete, halála és feltámadása értünk, a mi „tisztításunkért” történt. Jézus az atyai házba vezet vissza bennünket: benne maradva hazatalálunk otthonunkba.

## Péntek

Igazságot szolgáltat népeink az Úr, és megkönyörül szolgálain. Zsolt 135,14 (Lk 18,7–8; Lk 22,66–71; Zak 6,9–15) Nehéz időkben hangzik ez a biztatás. Sok minden borzolja napjainkban a kedélyeket, amit nem értünk. Elég csak egy esti híradót végignézni: az aktuálpolitikától kezdve a természeti katasztrófákig, járványokig mindenről tudósítanak – és a keresztény ember töpreng, hogy miért is van ez így. Hol az igazság? Isten népe azonban nem adhatja át magát a csüggedésnek. Az az Isten védelmezi ma is, aki a zsoldárszerző idején is megmutatta hatalmát, dicsőségét! Nincs okunk félni, ellenben szilárd okunk van hinni és bízni a minket mindig megsegítő Istenben.

## Szombat

A samaritánus pedig, amikor meglátta a kifosztott és megvert embert, megszánta; odament, olajat és bort öntött sebéire, és bekötötte azokat. Aztán feltette őt a saját állatára, elvitte egy fogadóba, és ápolta. Lk 10,33–34 (Jer 8,21–22a; iThessz 4,13–18; Zak 7,1–14) Meglátta: ez az első cselekvés, amelyet a samaritánustól meg kell tanulunk. Meglátni a másik (a bajba jutott) embert – már itt elakadunk... Lelkileg és testileg kifosztott, „út mentén vérző” emberek élnek közöttünk, akiket nem is veszünk észre. Meglátni, megszánni és odamenni: ahogyan Jézus tette és teszi minden, az „út szélén ülő” elveszett, reménytelen emberrel. Ahogy velünk is teszi, és felsegít... ■ KŐHÁTI DOROTTYA

Szerkesztőségünk a hirdetéseket és a rövid közleményeket ezentúl a [hirdetes@evelet.hu](mailto:hirdetes@evelet.hu) e-mail címen fogadja.

# Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: [evelet@lutheran.hu](mailto:evelet@lutheran.hu)

EvÉlet on-line: [www.evelet.hu](http://www.evelet.hu)

Hirdetésfelvétel: [hirdetes@evelet.hu](mailto:hirdetes@evelet.hu)

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa ([zsuzsa.boda@lutheran.hu](mailto:zsuzsa.boda@lutheran.hu)).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly ([karoly.pinter@lutheran.hu](mailto:karoly.pinter@lutheran.hu)). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez. szerk. ([virag.gyori@lutheran.hu](mailto:virag.gyori@lutheran.hu)), Dobsonyi Sándor ([sandor.dobsonyi@lutheran.hu](mailto:sandor.dobsonyi@lutheran.hu)). Korrektor: Huszár Mariann ([mariann.huszar@lutheran.hu](mailto:mariann.huszar@lutheran.hu)). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence ([bence.nagy@lutheran.hu](mailto:bence.nagy@lutheran.hu)). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna ([zsuzsa.gazdag@lutheran.hu](mailto:zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)).

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine ([gabor.bogdanyi@lutheran.hu](mailto:gabor.bogdanyi@lutheran.hu)), Hafenschter Károly ifj. – Liturgikus sarok ([haf@lutheran.hu](mailto:haf@lutheran.hu)), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica ([peter.kendeh@lutheran.hu](mailto:peter.kendeh@lutheran.hu)), Kőhát Dorottyia – Új nap – új kegyelem ([dora.kohati@lutheran.hu](mailto:dora.kohati@lutheran.hu)), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje ([antal.veghegyi@lutheran.hu](mailto:antal.veghegyi@lutheran.hu)).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó ([kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu))

1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter ([peter.kendeh@lutheran.hu](mailto:peter.kendeh@lutheran.hu)).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: [szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu](mailto:szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu)

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztéssel elöltesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az [evelet@lutheran.hu](mailto:evelet@lutheran.hu), a hirdetéseket a [hirdetes@evelet.hu](mailto:hirdetes@evelet.hu) címre várjuk.